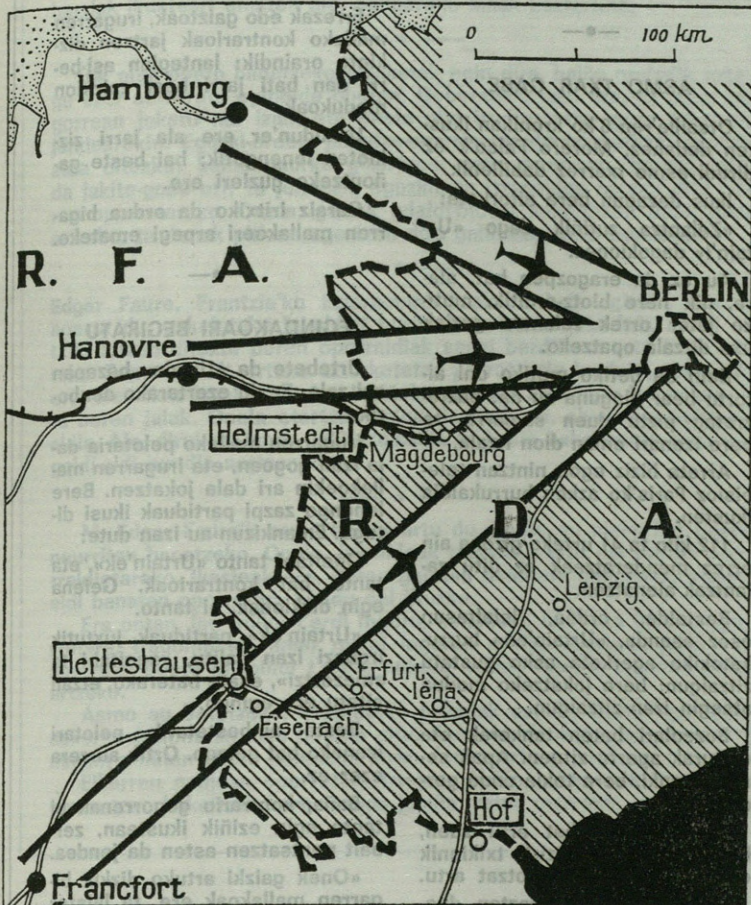

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 4 PEZETA

Berriz ere...

Ixtilluak Berlin-en

Berriz ere Berlin ixtillu-zulo biurtu zaigu. Epailaren bostgarrenean, Sartaldeko alemaniarrek Lendakari berria izendatu bear dute. Ta ain xuxen, Berlin-uria aukeratu dute eginkizun ori betetzeko. Au dala-ta, Sartaldeko agintariak Reich-eko buru izandako uriaren ateak itxi dituzte ta aide-ateak bakarrik gelditzen dira irikiak. Argazkian azaltzen diran aide-artekak.

AZALETIK...

• Ipar-Ameriketako Gobernuaren mendeko 20.000 kargudun ditugu politika-saillean. Auk guziak lau urte-tik bein, Lendakaria aldatzen danean, aldatu egin bear izaten dira.

• Gure Lur au, oso leku gutxitan lantzen da bear dan bezela. Lur landu ori, Lurraren amargarren zatia bakarrik da. Aberastasun aundia degu, beraz, oraindik, gure onerako jaso gabe.

• Frantzia'n, gidari ikasi-berriak beren txartela agirian eraman bear izaten dute, itz auekin: 90 kilometroko abiada geienaz.

• 1968 garren urtean, Espainia'tik kanpora bialdutako erti-salgaiak, 30.344 izan dira.

• Ipar-Ameriketako telebistan eta irratian, debekatuak gelditzen dira datorren uztailetik zigarro-iragarki edo anuntzioak.

• Jesus'en Lagundiko 1968 Urteko berrietan, au jakin degu: Jesus'en Lagundiko semeak, iru Unibersidade dituzte Arjentina'n, bost Brasil'en, bi Benezuela'n, bi Mexika'n eta bana beste errialde auetan: Boli-bia, Txile, Ekuador, Salbador, Guatemala, Nikaragua, Paraguay ta Peru'n.

• Uruguay'k Espainian eta aurtan, 1.120 milloi pezeta gastatuko ditu tren-bidetako salgaiak erosten.

• Egun auetako elurteetan, 57 pertsona il dira New York'en.

• Bretaña Aundiko Babes-ministroak esan duanez: NATO'k bost miñutuan ondarratu al izango lituzke Errusia'k Mediterraneo'an dauzkan itxas-ontzi guziak.

• Aprikaerdiko Errepublikako lendakariak bere aurre-

tik zeramazkian Paris'en Eliseora bidean bi tximu, pantera bat eta bi apo armatu edo tortuga-tzar. Lendakari ori, Jean-Bedel Bokassa, jenerala da.

• Nixon lendakariak, Roosevelt eta Truman lendakari demokraten antzera, laster Batikano'rako bere ordezkaria izendatuko du.

• Espainia'n eta zine-saillean 106 mintz edo pelikula egin dira 1968-an. 1967 garren urtean, oster, 125 pelikula burutu ziran. Erbestetako mintzak emen agertu-araziak 32 izan dira.

• Berriro, Venezia'ren aldeko deiak arrotu dira larri. Uri ari bear dituan laguntzak eskeintzen ezpazaizkio, irurogei urteren barruan itxasoak jango omen-dizkio bere alde guziak.

• Dinamarka-ko etxe batek, 20 toneladako itxasontzien-tzako krosko edo kaskoak egiten ditu kristalezko txiribiriekin eta poliesterez sendotuak. Ontzi auk oso egokiak dira arrantzarako eta jolasontzietarako ere. Krosko auk ezтира besteak bezela pikez urtero ber-ritu bear. Ezpaidira ondutzen kresalarekin.

• Amerikar bakoitzak, batekoz beste, telebista au-rean bere irurogei urtetan, iru milla egun oso pasa-tzen ditu. Ia-ia bere bizitzako bederatzi urte...!

• Uruguay'n jaten da aragi gelen munduan: urteko ta bizilagun bakoitzeko 103 kilo. Urrengo Arjentina da-tor, 96 kilorekin, Australia 87 kilorekin, Ipar-Ameri-keta 81 kilorekin. Frantzi seigarren dator ontan, 72 kilorekin.

• Paris'en 800.000 bretoitar bizi dira. 1954'tik 1962 gar-ren urtera bitartean 92.000 bretoitarrek utzi zuten beren errialdea bizimodu billa. Ta 1962 garren urte-tik gaur arte 130.000 bizilagun atera dira Britainia'tik.

ESKATU:

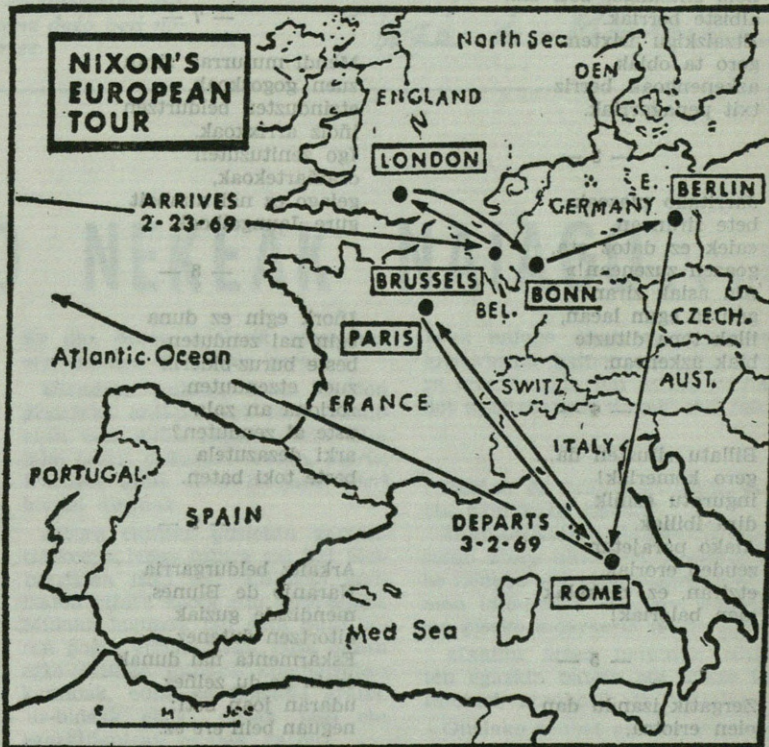
ZERUKO ARGIA'ren bidez, zure etxera bialduko zaizkizu, zuk nai dituzun liburu ta liburuxka auk:

	Ptak.
☐ Enziklika «Humanae Vitae»: Giza-Biziaz.	5
☐ 6-garren Paul Aita Santua ta «II-garren Batikano» Batza-rra» Yurre'tar Yulen A.	90
☐ «Lourdes'ko Ama» - Euskal Meza. P. Francisco de Lazca-no. Donosti'ko Eliz-barutian noratua.	35
☐ Kontu zarrak eta kontu berriak. Edic. «Apakia».	5

BRUÑO Liburuak

☐ Gazteen Biblia. F. Hoffmann eta Ondarrabi-ko F'ren, itzak, eta A. Zugasti'k euskeratua	250
---	-----

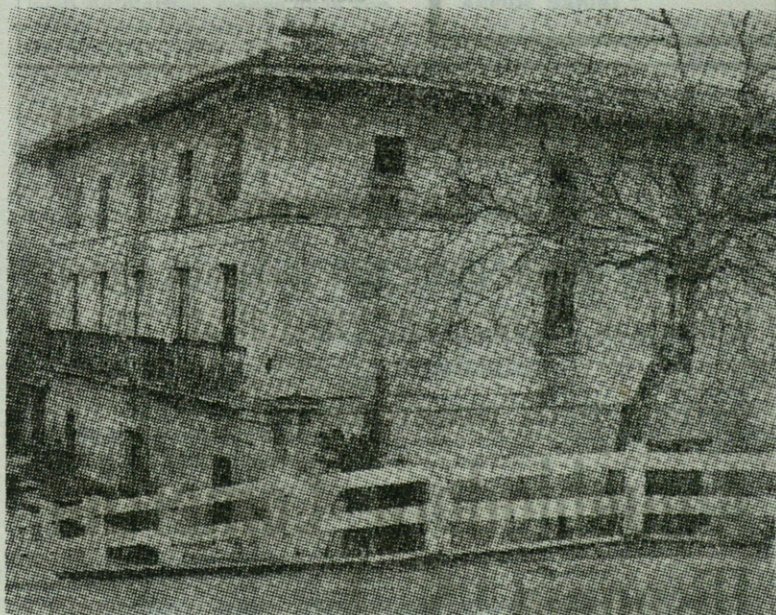
Nixon Europa - aldetik

Europa-bidean dator Nixon egun auetan. Oraingoa du Europa-aldeko be-re lenengo txangoa Estadu Batuetako Lendakari danetik. Beljika, Inglate-rra, Alemani, Italia ta Prantzia ikustalduko ditu aste batean. Eta Paulo VI, Isabel II, Wilson, Kiesinger, Saragat eta De Gaulle-kin artu-emanak izango ditu.

Autopista, nagusi

Urgoiti-ko jauregia lurpera

Bilbo-tik Behobia-rañoko autopista dala-ta, Galdakano-ko Urgoiti-tarren jauregi dotorea lurperatzera dijoaz. Ainbeste urtean patxara ederrean egon-dako arlanduak beste toki batera aldatu bearko dute, bere txokoa dese-ginduta. Bein da berriro, autopistak nagusi...! Baña, Adan de Yarza-tarrak ondo baño obeto jokatuko luteke alako jauregi eder au beste toki batera al-datuko baluteke orain daukan egokitasun ber-berarekin.

BERTSO BERRIAK BERRIO TA ORTIZ

— 1 —

Ain berri kezkatia
asirik zabaltzen,
bereala jendea
asi zan belurtzen:
«mendira joan ziranak
ez dira etortzen...»
gauz onik ez genduen
iñork esperatzen.

— 2 —

Geroztik erne zeuden
begi-belarriak,
noiz entzungo, beti zal,
albiste berriak.
Etzaizkigu irixten
gero ta obiak,
azkenengoak berriz
txit penagarriak.

— 3 —

Jarritako plazoak
bete ziranean,
«aiek ez datoz eta,
goazen zuzenean!»
Ala asiak ziran
gau ta egun laean,
illak topa dituzte
biak azkenean.

— 4 —

Billatu zituzten da...
gero komerriak!
inguratu ezinik
dira ibiliak.
Alako parajetan
zeuden erriak,
etziran, ez, makalak
aien balorriak!

— 5 —

Zergatik izandu dan
oien eriotza,
zerk gelditu diote
betiko blotza?

Ezbearra batetik,
bestetik an otza,
nortanai ere beintzat
erremate motza!

— 6 —

Erramun Ortiz eta
Frantzisko Berrio,
jatorrak izatez da
askotxo balio.
Naigabetuak gaude
au dala medio,
Gipuzkoa guziak
negarra dario.

— 7 —

Mendi muturrak ziran
zuen gogozkoak,
etzinduzten beldurtzen
iñoi arrixkoak.
Igo zenituzten
oraifartekoak,
gelago ez nai nunbalt
gure Jaungoikoak.

— 8 —

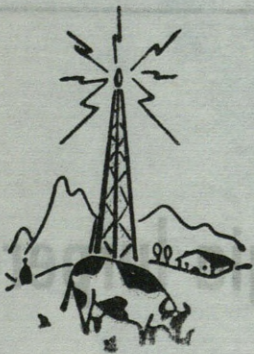
Iñork egin ez duna
egin nai zenduten,
beste buruz-biderik
zuek etzenduten.
zoriona an zala
uste al zenduten?
arki dezazutela
beste toki baten.

— 9 —

Arkaitz beldurgarria
Naranjo de Blunes,
mendizale guziak
aitortzen dutenez.
Eskarmenta nai dunak
orain ba-du zeifnez,
udaran joan beti;
neguan bein ere ez.

JOSE AIERBE

Baserriaren alde
EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros
Municipal de San Sebastián

Banen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-trenak ta abar

Torelavega'ko Perira joan
etorriak.

Arrigarrizko Salmenta !!!

Lekua berritzeagatik

Lo-gela osoak illen 500 pezetatik gora.
Irukoitzak, sofa-ogeak, besaulkiak, abar...

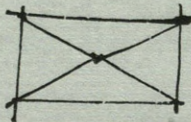
Guzia erdi prezioan

Amuebladora Comercial Hispania, S. L.

Moraza, 3
SAN SEBASTIAN

San Marcial, 12
IRUN

NERE BORDATXOTIK

URTAIN'EN ALDEZLEAK

Guzira jota, gaur artean, «Ur-
tain'ek» kontrario geiago du al-
dezlea (defensorea) baño.

Ez nuke esan nai kontrarioak
diranik.

Kontrarioak ez dira, baña ez
dute federik «Uratien'ekin»; ez
dute sinisten bere aurrerako ta
gorakoa egizkoa ta legezkota da-
nik.

Alare, egunetik egunera ari di-
ra ugaltzen aldezeak. Millaka
gañera!

Ni ez naiz arritzen gertatzen
danarekin.

«Urtain» ondo ezagutzen ez
duenak, bere indar eta almenen
berririk e z duenak, eginda da-
goen azio arrigarriak gogoratzen
ez dituztenak, zalantzan eta du-
dan gelditu bear, nai ta ez, gizo-
nak ain denbora gutxian erarxi-
tzen dituela ikusita.

Bere berri ondo dakigunok ez
gera arritzen; gañontzekoak bai.

«Urtain'en» ukabillak uxatuko
dituzte zalantza ta dudak, ezere
okerrik eza du.

Ba-diteke ni oker egotea, baña
orixe daukat buruan sartua.

«Urtain» eta bere laguntza-
lleak, besterik gabe, naikoa dira
pentsatzen det bideak urra-
tzeko ta iritxi bear dan tokira
irixteko.

Oraindik ez ote da jende asko
geldituko ao-zabalka ikusten due-
na sinistu ezinik?

Nik baietz uste.

GURE ERRIKIDEAK

Uri (ziudade) aundietan, Ma-
drid, Barcelona, Valencia gure
errikide (paisano) asko bizi da:
millakak.

Guk baño benetago ta gogo-
tsuago artzen dituzte gure lurra-
ri ta gure gizoneri buruz esan
eta idazten diranak.

Zenbat eta urrutia, orduan
da gelago maitatzen baita atzean
utzitako kabia.

Arinkerri edo bidegabekeri bat
iñongo agunkarietan (periodiko-
etan) idazten bada, gure erriki-
deak ez dira besoak gurutzetuta
geldituko.

Batere nagitasunik gabe artu-
ko dute eskuetan pluma, bear di-
ran erantzunak emateko.

Onelako zerbait gertatu da Ca-
taluña'n.

«El Correo Catalán» izeneko
egunkariak, Otsaila'ren asieran,
euskaldunen gogozko etzan zer-
bait idatzi zuen.

Idaz-lan aren egille, Morera
Falco periodista.

Egundoko eskutiz (karta) pi-
llak iritxi omen zitzaizkion ondo-
rengo egunetan.

la danak euskaldunak idatziak
omen ziran. Barcelona'n bizi di-
ran euskaldunak idatziak, alegia.

Bat Beasain'dik artu omen
zuen, Gonzalo Urretzarazu jaunak
bialita.

Morera Falco jaunak garbiro
adieratzen du aurreko bere idaz-
lan ark oso grazi txikia egin zue-
la gure arrikideen artean.

Min artzen duenak «ai» esaten
du, ta, nik pentsatzen dedanez,
aurreko bere lan artan, pluma
arin xamar erabilia izango zuen
periodistak.

Nik ez det irakurri, egia esan,

orduan idatzi zuenik. Bai ordea
Otsaila'ren 6'ko bre kronika.

ASMO TXAR GABE

Otsaila'ren 6'ko kronikan ikus-
ten dedanez, Morero Falco'k ez
dirudi asmo txarrez dabillenik.

Ikus dezagun bere aitorketa:
«Zalantza zutiñik dago «Ur-
tain'i» dagokionez.

Au ez da eragozpen bat, ala-
re, nik nere blotz-erditik, muti-
ko jator orrek zalantza guziak
uxa ditzala opatzeko.

Bein da betiko mutiko oni ai-
tortu bear dioguna au da: bazte-
rretan piztu duen su-garra, ta
bere izenari eman dion itzala.

Arreta biziz egon nintzan tele-
bisioz Paris'ko azken burrukaldia
ikusten.

112 kilo ta 41 urteko gizona ain
errez menderatzeak ez ditu za-
lantzak alienatzen.

Bestalde, ordea, leialtasun
osoz esanda, «Urtain'en» burru-
katokiko agerketa asko gustatu
zitzaigun; bere jokatzeko modua
atsegin izan zitzaigun.

Bozeolari baten tankerak eta
egiturak agertu zituen. Apal, se-
rio, gizonki, bere tokia ondo gor-
deaz.

Zartako eder bat artu zuen,
baña etzian garrantzirik txiki-
enik eman: etzuen aintzakotzat artu.

Onak zerbait adierazten due-
la derizkiogu.

GIZONKI IDATZIA

Morera Falco periodistaren za-
ti batzuek irakurri dituzte.

Gizonki idatzia dagoela uste
det Otsaila'ren 6'ko aren idaz-
lana.

Ainbat euskaldun mindu zitue-
la ikusita, bear bada, lendik al-
datu egin da.

Katalanak, Madritarrak eta ga-
ñontzekoak «Urtain'ekin» dudan
egoteak, (berririo diot), ni ez nau
batere arritzen. Ezin sinistu aiek
ain denbora gutxian zazpi gizoni
lurra jo-erazi lezaiekenik.

Konponketak izan ote diran
errezeloak. Ez iruditzen legez
orrenbestera iritxi ditekianik.

Ez dago ain urrutira joan bea-
rrik orrelakoak billatzeko.

Euskaldunen artean ez dira gu-
txi (gero ta gutxiago, ori bai),
berdintsu pentsatzen dutenak.

IRUGARREN MALLAKO
PELOTARIAK

Barka zaidazute konparazio txi-
ki batzuekin banator.

Danok obeto konprenditzea-
rren egiten det: esan nai nukea-
naren mamia obeto txastatu de-
zazuten.

Malla askotako pelotariak iz-
aten dira, dakizutenaz. Iru bat ma-
lletakoak ezagutzen ditugu gure
artean.

Au da jende askok esaten due-

na: «Urtain'i» kontrario erreze-
giak jartzen dizkitela.

Errezak edo gaiztoak, irugarren
mallako kontrarioak jartzen diz-
kiote oraindik: lantegian asi-be-
rri dan bati jarri bear zaizkion
modukoak.

Uzkudun'er ere ala jarri ziz-
kioten lenengotik; bai beste ga-
ñontzeko guziera ere.

Garaiz iritxiko da ordua biga-
rren mallakoeri arpegi emateko.

EGINDAKOARI BEGIRATU

Urtebete da «Urtain» bezeoan
asi zala. Ez du ezertarako denbo-
rik.

Irugarren mallako pelotaria da-
la izan gogoan, eta irugarren ma-
llakoekin ari dala jokatzin. Bere
lenengo zazpi partiduko ikusi di-
tugu. Emankizun au izan dute:

Ogeitabi tanto «Urtain'ek», eta
tanto bat kontrarioak. Geiena
egin dizkionak, bi tanto.

«Urtain'ek» partiduko juxutik
irabazi izan balitu, «ogeitabi ta
emezortzi», esate baterako, etzan
aitatu ere egotea.

Beste ainbestetatik, pelotari
izeneko bat geiago. Ortik aurrera
ezer ez.

Baña, kontrario gogorrenak bi
tanto egin ezinik ikustean, zer-
bait pentsatzen asten da jendea.

«Onak gaizki artuko dizkik bi-
garren mallakoak ere, ta laister
dek lenengo mallan».

Auxe da «Urtain'ekin» gerta-
tzen ari dana.

LIZARAZU

Lizarazu jaunarekin izketaldi
luze bat izan nuen joan dan os-
tegun gabea.

Berdin berdin pentsatzen de-
gunak gera Lizarazu ta ni, «Ur-
tain'i» dagokionez.

Itz auek irten zitzaizkion:

«Urtain'ek» izan dituen zazpi
burrukaldiak puntutara irabaziak
izan balira, gaur iñork etzuen ai-
tatuko «Urtain'en» izenik. Pilla-
ko bezeolari bat bezela juzgatua
izango zan.

Orain berriz, Espaini guzian eta
Europa guzian «Urtain'en» izena
dabil bozeorako zerbait zaleta-
sun duen jendearen artean.

Ez du arrazoi paltarik Lizarazu
jaunak!

Bein da bi bider baño geiago-
tan idatzi det auxe bera, edo ber-
dintsua.

«Urtain'en» burrukaldiak azka-
rregiak dirala-ta, asarre irteten
da jendea plazatik.

Ez danak, baña askotxo bai.

Ni berriz pozak txorutzen, ba-
tzuek naigabetuta ikusirik.

Sei edo zortzi saio egin, eta
burrukaldia erabaki ezinik ikusi-
ko banu «Urtain», orduan tris-
tetuko nintzake gogotik: oztu
gingo litzaidake «Urtain'engana-
ko» fedea.

«Urtain» pelotariak «ogeitabi
ta emezortzi», partidua irabaztea
bezela litzake.

Neri bezela gertatuko litzaiete-
ke millaka euskalduni: «Urtain'
engana» fede osoa daukateneri,
alegia.

Basarri

IKASTETXETAKO JAIEN ALDAKETA

Bai eskoletan artzen diran udaldiko jaiak eta bai langilleak artzen dituzten oporraldiak, udean gerta oi dira. Orrez gainera, Turismo aldea ere, Agosto aldera arrotzen da geien. Onela, udara-biotzean denak batera datozelako, ostatueta lekurik-eza sortzen zaigu.

Biajetako ajentziak, sailatu dira ezbehar ori gutxitzen, baiña oraindik, eguzki-goseak jendea elkarren gainean ekartzen du ego-aldera. Ogei urte auetan, gainera, jai ta oporraldi oietako joera ziara aldatu zaigu.

Len atsedena zan egun oietako burutapen nagusia. Orain, atsedeen geldiarren orde, kirol-aldea onartu da, lanetik alde egiten dan egun oietarako. Eguneroko ibillik utzita, bata eta besteak alderdi berriak ikusteari ematen dio, eguneroko lanak baztarta.

Jai oiek obeto banatzeko saiaketak egin dira, baiña oraindik eztegu ezer aurreratu eginbide onetan. Gobernuak, izan ere, ez dute gogorren jokatu nai izan, eta onela oie iruditze zale, gozo jokatzea jendearekin. Eguzki-ordez, jakintza-egarria zabalduko balitza, gauzak alda ditezke; baiña gaurko gizarteak, geitu bearrean, beraka joan da jakite-gose ori; ta jendeak, eguzkia ta itxasaldea naiago ditu beren oporretarako. Onela, guziak udaldi-biotzak aukeratzan dute jaiak artzeko, ta denak pilloan agertzen dira gainera, bero-lurretara.

Edgar Faure, Frantzia'ko Eziera-ministroak, zerbait egiteko asmoa agertu du, eskoletako jai-alde buruz. Eskoletako jaiak, aundi ta txiki lotzen dituzte beren oporraldiak sasoi berdinean artu bear izateko. Seme-alabak, urteko azterketetan porrot egin ba-dute, gurasoak ere, aien ikas-lanak zaitzeko, jakitxeko sasoi artu bear izaten dituzte beren jaiak. Onela etortzen zaigu dagonillean, alperrean egoteko aldia. Ala, diruketa-lanak, jakintza-saila ta beste bakoitzaren ardura, geldialdi aundia sortzen dute.

M. Edgar Faure'k asmo berria artu du, kontu au pixka bat beste neurritan banatzeko. Onela, lurraldeak txandaka artu nai lituzke oporraldietarako. Ikasleak ere, beren gaietan banatuta daudenez, urteko aldi banatan oporretara bialdu nai lituzke.

Era ontan, lau milloi t'erdia inguru, uztailean bialduko lituzke oporretara. Dagonillean, amar milloi inguruk artuko lituzkete jaiak eta agorrean beste bi milloi t'erdia aukera izango luteke, atsedeen aldia artzeko.

Asmo au betetzeko, eskoletako premiak ezekiz, beste eginkizun askorenak kontuan artu beariko ditu. Ikusteko daukagu, beraz, neurri auekin nolatan obeto banatzan diran denen artean jaiak.

Elkarren gainean oporretara irtetzea baiña azkoz obe izango da guzontzat, bakoitzak bere txanda jakitza izatea ortarako.

GURASOEN PEKATUA

Egungo gazteak inkonformistak emen gera, izan ere guri eskeini diguten gizarte honekin konforme ez gaudela agertarazteko prest gaude. Gañera, gazteak eskargabeak gerala inoiz entzun det. Horregatik, gure aurrerakoan pekatu larria salatzeak bildur pixkat ere ematen dit. Bañan agiari berea eman behar zaiola erakutsi diguten ezkeror...

Oraintsu, nere aspaldiko lagun batekin hitzegiterakoan, alkarrekin solasean arkitu giñan batean, aitorpen mingarri bat egin ziran: "Nik euskera ikasteko gogoak badiat, bañan estudio kontuan larri xamar natxebilek, eta euskera ikasteko betarik ez diat...". Hemen ezarritako hitzak ez dira neronek asmatuak, zoritxarrez, nere lagun bati entzundakoak dituzte.

Bejondeizutela, Euskera ikasteko astirik ez alajana, beste zenbait estudiok garrantzi handiagokoak dirala ta, gure hizkuntza alde batera utzi dute. Euskera azken mallako ikasgaia dezute nunbait, denbora egokiago igarotzeko entretenigarri dala dirudi.

Gure ZERUKO ARGIAN amaika aldiz jorratutako gaia da hau, Gure Ikastetxeak bide txarretik doazela aitortu ezkeror ez det uste beste munduko gauzik esango nukeanik. Gure ikastetxeak, eziketa erakuntza ta programak, gizona despersonalizatu baño ez dute egiten. Irakasle, pralle ta monjak duten erruaz naiakoa hitzegin, ez danik ez det uste. Gure, Euskalherrian, adibidez, aintse beste lekaidetxe eta kolejo izanik, gure egoera tamalgaria ikusita, euren zuzentasunik eza, injuntzi larria barka eziñekoa iruditzen zait. Norbaiti bere ondasunak kentzea, berari dagokion zerbait ostutzea bidekeri bat bada, bere nortasun eta izatea desegitea...

Bitartean, euskal semeen gurasoak, semeak pralle ikastetxeetan semeak jarri ezkeror lasai daude. Euren alabak zenbait monjaen eskutan jarri arteko onik ez dute izaten. Izan ere, pralle ta monjak gañontzeko maixu bañan hobetoago erakusten omen dute ta...

Kursoa aurrera doa, udaberria usategabean etorriko zaigu. Gerora berri, esamiñak. Estudianteentzako

egunik larrienak, gurasoentzat berri, kezka berekin daramatenak. Matematika egun batean, Fisika bestean, esamiñak nekez igaroko dira. Bañan... Azkenean... Ama Birjiniari jarri dioten kandelari eskerak edo, ikasgaiak eta esamiñak menpera dituzte. Euskal semeok oporketa lasaitu baten jabe dira... Errudunak nork?...

Munduko ondasunak utzi, eta euren bizitza Kristoren serbitzuan jarri duten zenbaitzuk, ustez lagun urkoaren onerako ari diran anhiiz, personak zapaldu baño ez dute egin. Euren ikasleak matematiku onak, ikasle argiak, esamiñetan oztipoak menperatu ezkeror kontent daude.

Bañan hontaz mintzatzen zertarako jarrai?

Izan ere, sotunadun zenbait errudunak baldin badira ere, euskal gurasoak oraindik erantzukizun handiagoko dute. Orain artean pake ta pazara gehiegia ez digu batere onik egin. Umetxoak dotriña ta Algebra ikasteakin batera osatuko dirala pentsatzen duten nunbait.

Euskalzaileen artean ere, hasieran umetxoak ikastolara pozik bialtzen dituzte, bañan gero, batxiller ikasketa hasiera ematerakoan, euskera oztipo izango ote dan bildur dira.

Holako postura lenbaitlen baztertzera behartuak gaude. Irakasle, pralle ta monjak errudunak ez diranik ez dut esango. Bañan, hau irakutzeko pazientzia izan dezuten gurasoak, zer pentsatua badezute.

Irakasleak erdaldunak badira, arren, euskera ikasi dezatela eskatu behar dezute, zuen seme alabak euskal kultura alorrean osatzen joan ditezun egizko persona, benetako euskaldun jarrai dezaten. Gañontzekoan, gure pekatua oso larria izango da. Injuntzia alde batetik eta fariseismo galgarria bestetik. Noiz arte horrela?

Gazteak, gurasoak gugatik egin oi duten guztia ulertzen ez degula ta, gu ere pekatari gerala ta, gazteak zertan aldatu badezula ta... Sermoi entzunegia degu.

Bañan gurasoak, ez al dezute bein betiko posturaz aldatu behar?

MIKEL UGALDE

BERRIAK IRAKURTZEN

"Egiyozute toki, uste oso-osoan, zuen barrenean, onix: Irakurtzeko oitura dezuten eguneroko edo asteroko edo illerokoaren egiazko gizatasunari neurriya artzeko, ikusi zenbaterainoko tokiya egiten dion Ebanjeli oari eta Ebanjeli uaren aginduari. Egiazko periodistak notizi ari baño, notizi aren barrenean dauden pertsonari geiago begiratu bear dio".

Paris-ko gotzai-buru edo arzobispo dan Marty jaun agurgarriak esan ditu oraindik-orain itz oiek.

Kristau geranok errex ulertzen degu itz oien lenengo atala. Bigarrenari berriz argibide auxa tokatzen zaio.

Gaur-egunian notiziyak beste notiziya dakar lokarrituta. Atzoko berria zaarra deg u gaur. Askotan, baita ere goizekoa illunabarrean.

Gaurko munduan berri batek beste berri bat dakar beti erantzita.

Marty gotzai-buruak auxa esan nai dio, bai perjo-distari bai periodiku edo aldizkari irakurle guziari: Alper-alperrik zabiltzate gaurko munduan notiziyari aurrea arrapatu nai badiozute. Alperrik.

Itxoiten ikasi zazute. Gertakizun bati dagozkion notizi saillean etzazutela gizona beñere bixtaz galdu. Itz gutxitan esateko: Gizona da aurrekikoa. Ez naastu irakurlea.

Mundu ontuko notiziyak gizonak eraginarazten ditu Berak piztuarazten ez baditu ere, gizona dago beti notiziyaren ondoriotan, pozez edo negarrez.

Ebanjelioa argi degularik, sufrimentuzko edo pozezko gizon orri begira bear beti irakurtzen edo entzuten ditugun berrietan.

Marty, Paris-ko gotzai-buruaren itzak oraingo egunetako egoki-egokiak iruditzen zaizkit.

Gaurko periodista eta berreimale asko, zalaparta bizian oso, iruditzen zaizkit. Presa geiegitxokin, larri beti. ¡Kontuz oyekin! Gortu egiten naute uben zaratak.

Egia esan, gauza garbirik ez det beñere ateratzen. Edo ta bai. Pake ardurarik batere ez daukatela onelako periodistak.

—Ez nabil zuekin. Utzi eiazute pake-pakean— esaten det nereki zorbait notizi irakurtzean.

Etzaidazute izkutatu beñere gizona. Gizonarekin leialak izan zaitezte. Orixe besterik ez dizutet eskatzen. Gizonari bear zaion errespetua izan zazute.

Paris-ko arzobispo Marty jaunaren itzak apuntatu egin ditut ezkerrenez nere oar-liburutxoan.

Begitaratean edukitzeak derizkiot. Alderdi guzietatik erasotzen digute gaur-egunian notizi-zaleak. ¡Guzien bere aldeki sinistazai nai madarikatua!

Marty gotzai-nagusiazen zuzenbide benetan egokial Notiziaren mamian gizona ikusten ikasi daigun. ¡Gizona! Geienetan sufrimentuzko gizona...

José de Arteche

KEZKAK

«ERBESTEKO NEKEAK NAIAGO...»

Bost urtez Peru'ko Lendakari izan zan. Bere izenez, Fernando Belaunde Terry. Euskal-abizena? Ez dakit; ba-du kutsurik.

Joan dan azaroko LIFE aldizkarian argitaratu ditu Belaunde Lendakari izanak, alakoxe agerpen bixigarri batzuk. Aietzen berri eman nai nuke lerro auetan, al bezain zuzen eta zeatz, asko laburturik bada ere.

Amabi urte zituala, erbestera joan bear izan zuan bere aitaren eta Paris'en bizi; naiko beartsu bizi ere. Gero Estatu-Alkartue-tara joan eta an burutu zituan goimailako ikasketak.

1945'ean asi zan politika-lanean. bainan laister aspertu erazi zuan Odria'ren agintekeriak. Orduan, irakaskintzari ekin zion, arkitekto danez, gai ortan irakasle bihurturik. 1956'gn urtean, ordea, berriz ere politikara eragin zioten. Berak esaten duanez, «irakaskintzatik enparantzara» aterazi zuten ikasleek.

Onela azaltzen du Peru'ko egoera: «Azkenengo gizaldi-erdian agin tea artzen zuten Lendakari guziek, agintekerizko egintzarekin asten ziran: bere gogoko amar mila alkate ta erri-gizon izendatzen zituzten. Ontan zeukaten politika-indarrik nagusienak».

«Agintea artu nua negun berek uko egin nion agintekerizko eskubide orri. Bi aldiz eratu nituan auteskundeak eta, orrela, erri guzitik beraek aukeratutako erri-gizonak izan zituzten. Agintea euki dedan urte bakoitzean nabarmendu da, auteskundeen bidez, erriagandik datorrela agintea».

«Nere aldekoentzat, au da nere doairik onena; arerioentzat, berriz, auxa nere akatsik txarrena».

Zer egin zuan bere aginte-garia? «Batzar baten asieran Idazteunetako itzez esan muana, «azkenengoak izango dira aurrenengo», betetzen sailatu nai. Erki edo erri-aldeei indar ematen asi nintzan. Baita erri txiki bakoitza lengo bere nortasuna pizten asi ere. Andes-mendietako errixa guzieta-ra kamioak egin genituan.

«Lur legorretarako urak bildu argi-indarra bapikatu, larogei mila irakasle sortu, len alako bi aur ikastoletara eramane.

«Milloi bat hekarea lur, len landu gabae, orain nekazaritzak landutzen du. Len alako bi oe ipifi ditugu Estaduaren gaxotegietan. Peru'tik kanpora saltzen ditugun gauzak, 540 milloirenak ziran; orin 860 milloirenak.

«Igandetako atsedenera uko egin eta Peru guzian barrena ibilli nintzan, batzar guziak erri erri neronek ezagutuaz. Peru osoa piztutzen ari zan».

Ori guzia aurrerapen da, noski.

Ez dio, ordea, ajolarik nagusien orri ematen Belaunde berak:

«Sendotu aundia eman genion gizarteko erdi-mailari. Erri aundietan eun milla lagun biurtu dira jabe berri; nekazari artean, berriz, irurogei milla dira lur-jabe berri biurtu diranak.

«Gure ekintza guzietan garrantzizkoena lengo oitura zar bat biziberritzea izan da: «Minka» zertzaion oitura zarra edo «erri-lana». Millaka lagunek lan egin dute beren gogoz erriarentzat. Gisa ontan egin dituzte millaka kilometrotan kamioak, eundaka ikastola eraiki, ur-bideak ebaki, elizak jaso eta egazkiñentzat zelaiak garbitu.

«Estaduak, tresnak eta gidaritza ematen zizkien, gainerako lanak erriak egiten zituan. Sari gabeko lan aundia egin du gogo oneko erriak. Langintza oni esan oi diot nik «beartsuen giza-maitasuna».

«Auteskunde garbiek eramane ninduten agintaritzara. Ez ninduan diru-indarrak jaso. Eta ez nuan neroni aberasteko artu Agintaritzara».

«Erriak aukeratu zezan nere ordekoa nor izango, auteskunde jatorrak gertutzen ari nintzan. Bainan norren aurka, ona nortzuk alkartu ziran: ustel-erazten duan urrea... zapuzkeari itxutzailea... barrua jaten duan ezin-eramana eta gizakiak galtzen dituan aundi-nalakeria».

«Errian askatasun-giroa sendotu zuan Agintaritzara, esango diola kondairak nere aginteari, uste det. Askatasunari eta eskubideari izan diedan begirapenak, bear bada, zabalik utzi die biurrikeriei».

«Ez dit ajolarik. Erbesteko ne-

keak naiago ditut, agintekeriaren lotsakizuna bainon; askotan ortara eragitenzida ten arren, ez baitdet agintekeriak erabilli nai izan».

Zertan da orain, ori guzia esan eta egin zuan gizona?

«Agintaritzaren Jauregitik gogorean atera ninduten. Armariak gabe nengon eta etzan bearrezkoa armen indarkeria. Ala ere, karnabalen gisako indarkeria izaldu zuten».

«Ixkillu artea neraman ninduten egazkin batera eta antxe sartu-erazi, norakorik ez nekiala».

Onelako zenbat agintekeriak agintzen ote du Amerika osoan? Zenbatak, Europa zarrean eta mundu guzian?

Zorionekoa, «erbesteko nekeak naiago ditut, agintekeria bainon» esan dezakean agintaria!

GAZTANAGA'K

Zeruko Argia

Zuzendaria:

ANTONIO ITURRIA
ASTIAZARAN

Naparroko-Kantauriko ta Aragoiko Kaputxinoak argitaratua
(Carlos III, 22. Pamplona)

DONOSTIA'n:

Oquendo, 22: Telf. 26666

ARPIDE SARIA:

Urtekoa 190 Pta.
Atzerrian 265 »

Aidez artu nai bada, galdetu.

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 46

GAZTEIZ (Vitoria)

BAR - RESTAURANT

AURRERA

DONOSTIAN ZURE JATETXE BAKARRA

Urbieta kaleko 12'an
Urrut.: 12578 - 11528

DONOSTIA

Joannes d'Etcheberri, Sara-ko mirikua

«ESCUARA NOBLEA DA»

—EUSKERA NOBLEA DA—

Ni eta zu, irakurle, mirari aundi baten bidez, degu, Europa-ko barrutian gure izate berezia. Ez gizon geranez, euskaldun geranez baizik. Euskaldun izatea euskal-kulturaren baitdago. Euskal-kulturaren lo-karrik bikainena, orobat, euskera da. Ez dudarik izan, euskerak gorde du euskalduna.

Beraz, euskeraren etorkia, lehenengo denboretan, lainopean dago, osoki izkutua. Bere aurreneko arbasoak zein ziran ez dakigu.

Istori zear, euskeraren goraberak asko, aundiak eta arriskukoak izan dira: mendetasunean ugaritan, kultura aundietatik aparte, gizaldiak joan, gizaldiak etorri, beti bere lepotik du burua, erriko esaerak dion bezela.

¡Miresteke gauza! Nork ez du emen ikusten Jainkoaren eskua, ez izkutua, agiria baizik?

Baño, ori bakarrik ote da? Itzkuntza guztietan bezela, Euskerak oñarri gutxi ditu, au da, izkuntzari asiera edo etorkia ematen dioten atsapen edo prinzipio gutxi eta txikiak ditu.

Baña, prinzipio oien indarrez, Euskerak gorde izan du, errugabe, kutsutugabe, bere osotasuna eta garbitasuna.

Beragatik, zergaitik miretsi eta arritu, gure eskoleetako umetxo batek, gaur, XX'garrengo gizaldian, bere arbasoak, orain dala eun milla urte bezela, itz egiten badu?

DENBORA ETA INDARRA

Bere bizia eta izatea aurrera ateratzeko, bi etsai gogor eta bildurgarriari aurpegi eman eta eraso behar izan du Euskerak.

¡Bi etsai, zein baño zein gogorragoak eta indartsuak!

Batetik indarra, —basoko legea— Euskera mendean artuaz eta berari arrotz oitura, lege, erlijio, itzkuntza ezarri naiaz.

Baño indar ori ez da deuz.

Euskera, bi edo geiago kultura, presio edo indar aundiko kulturak, auzoan dituala, beti bizi izan da.

Alaz guztiz ere, kultura aundietako aize bolara oiek ez dute itzaldur Pirineo-ko mendietan piztuta zegoen su zaharra. Gaur bertan ere, nik bildur diot eta begia azti daukat arrisku onen buruz.

Bestetik berri, beste etsai bat, denbora.

Denborak gauza guztiak sentitu gabe, emeki emeki, eta ez tiro daramazki berekin eta azkenean ezerezerak ekartzen ditu.

Ori dala orrla danez, zer aitortu behar degu, gaur, Euskerak iñoiz baño giro obegoa eta etorkizun jatorragoa daukala, ez bada?

Izan gaitezen esker oneko umeak, Jainkoari eskerrak emanaz, bere esku indartsuaz, denbora zear edo denboraren gañetik, euskera aurrera atera dualako.

Ez dezagula eundano entzun, ez guk, ez gure ondorengoak, alako negarkantu edo eresi ura: «Izan zan erri bat».

Baizik arnas eman deiogun gure itzkuntzari iraun dezan.

JOSE LASA

Eliz-Artzaien lanen oiñarri izan bear du alkarrizketak

LEON-GOTZAIAREN IRISPIDEA

Monseñor Enrike Tarancon, Toledo'ko Eliz-Artzai aukeratu berri dute. Orrekin, Espainia'ko gotzaien Buru egiña gelditzen da, oraiñarte Oviedo'ko obispu zana. Jakingarriak dira, beraz, Artzai onek dituan burutapen eta irispideak animen aldeko lanetan kontuan artu bearrak.

Bere pentsamentu auker, batez idazlanetan arkitzen ditugu. Auen artean, «La crisis de la fe en el mundo de hoy» eta «Examen de conciencia o autocritica» izeneko liburuetan bildu ditzakegu. Ona emen bere burutapen nagusienetako batzuek:

1.—ARTZAI JOKABIDEA

«Artzaiak ez du gogorreko aginperik aukeratu bear; ez nagusikeri aizerik artu bear ere Elizako lanetan».

«Bakoizkeri guzia zokoratu bear da gaurko Elizaren garai onetan. Ta ezpedi iñork aitzakirik jarri, bere jokaera biziagoa, Jaungoikoaren ospe ta aintzaren egarriz aukeratu duala esanaz».

«Babes-jokabidea ta iraun-jokoa gainduta daude osorik».

Baiezko oiñarriak

«Elizaren batasuna, eskualdetako lurraldeen gain jarri bear da».

«Eliz-Artzaien lan-oiñarri izan bea rdu alkarrizketak».

«Mundu guziko aidea ta erlijio-askatasuna, artzai-lanaren joeran arkitu bear ditugu».

«Berariz aitatu bear eskubide-lanak duan bizi-ondoa ta artzai egitekoaren jomuga».

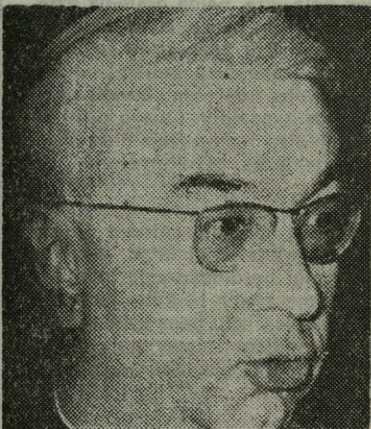
2.—AGINTEA NOLA ERABILLI

«Jesuskristo'ri zor diogun zintzotasuna, eliz-agintariei gure seme-

menpetasuna erakutsita agertu bear degu».

«Agintea ta gogorrean gokioaren gogoa eragitea, ez dira gauza bera. Eta esanekoa izateak ez du esan nai, menpekoak bere egin-ames, irispide ta erantzupide guzia zokoratu bear duanik».

«Obispuak beren apaiz eta erlijiosoekin sortu bear duten alkarrizketa, Konzilio-aideak ekarri duan egitekoa da».

«Mendekoekin egin-asmoak piztea ta onartzea, agintari burutsuen jokaera da».

3.—APAIZAK

«Apaizak Eliza osoaren lanari laguntzeko bakarrik sortuak dira».

«Eliztarren Billerak, apaiz-lanaren bearra nabaitu bear du. Apaiz gabe ezin baitu bere osotasuna iritxi».

«Apaizak ezingo dute beren egiteko jakifia bezela artu, berentzako bizibidea sortzeko lanetan ari-tzea. Besteen onerako egiñak baitira, ta ala, beren bizibideari eusteko gai izateko gogo ori ere, baztatu egin bear dute; besteen laguntza bearrean arki ditezten».

4.—ELIZARREN

APOSTOLADUTZA

«Bataiatutako guziok Eliz-Gorputzaren zati langille, aske eta eran-

tzupide-lagun gera; eta orregatik Elizaren asiera ta osabidean tar-teko izan bear degu».

«Eliztar soilen; eginbidea, ezta Ekintza Katolikoarena; Eliz-Batzarrak esan digun bezela. Ortik gora, beraz, eliztar soilen apostolu-aidea esnatu bear da, kristau-arnasa indartuaz bere ekintzaren bidez».

«Ekintza Katolikuak berak ere, aldaketa batzuek onartu bearko ditu, Konzilioaren aritan sartzeko».

5.—ELIZAREN KINKA

«Eliz-Maixua izaten, ezta erreza. Teologo ona izaten, areago. Eta kalte aundia egin lezaioke Elizari, eliztarren buruak nastuaz, nolabaiteko erakutsien bidez».

«Gaur, Eliza barruan talde bereziak indartzen ari dira. Auek, Eliza osoaren aidetik etenda bizi dira ta beren irispideak, asmoak eta lanbideak, Espiritu Santuaren eraginaz sortuak bezela saldu nai dizkigute».

6.—HUMANAE VITAE

«Eliz-Gutun ori onartu ezezik, guziok orren erakutsia zabaltzen sailatu bear degu; eta apaizak, batez ere, ezkonduen biotzak eta korapiloak askatzen lagundu bear dute».

«Aita Santuaren Gutun au, Elizarentzat oso ongaria izan da. Gure artean sartuak zeuden zalantza ta nasketa garbitzeko, egoki baiño egokiago etorri da Eliz-Gutun ori».

7.—LITURJI ZARBERRITZEA

«Guzia berriro nala, ezer ez egiteko aitzakia oi da. Au esan du monseñor Tarancon'ek oraintxe egin diran batzaldietan, Penitentziari buruz izan diran erakutsietan».

«Aitortzea, Jaungoikoagana biurtzea ta gure matasunik-ezaren damu izatea da. Gure bakoitzaren egoera, batzaz osoaren neurritan indartu egiten da».

«Gizonaren gizarte-sailean bakarrik neurtuak gelditzeko arriskuan gaude».

(ND)

SOBERANO

Ai... ta alako
gizonentzat,
ala ere!

RASO SHI

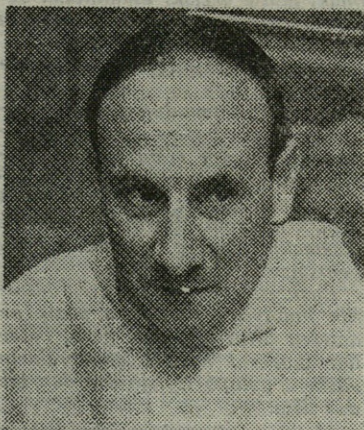
GONZALEZ BYASS

BAI, EDARI APARTAI

Aita Pire, Pakearen Nobel-Sari

EUROPA URRATUAN MAITASUNA ZABALDU ZUAN PRAILLE DOMINGOTARRA

Otsillaren lenengo egunetan il da Aita Dominique Pire. Ta gure oroitzak, aren lana gogora ekartzen du. Milla bederatzireun da berrogei ta amargarren urtea zan. Europa barruan, oiñaze bizia zuten beren abe-

rritik erbestetan zabaldua zeuden lau milloi errukarrik.

Jaioterri-miñez an zebiltzan batetik bestera ainbeste giza-emakume, iñork aterperik eskeintzen etziotela. Aietako asko, gaixoak, zaurituak, zaarrak, erotuak... Lanerako etziran gauza ere. Jende zoritxarrekoa, iñoren erruki ta laguntzarik gabea.

Orduan jaiki zan Aita Pire'ren biotzean, asmo irazekia: errukarri aientzat etxea billatu bear zan. Lan izugarri ortarako, etzuan lagunik, ez elkarterik, ez jendearen konturapenik ere...

Ta ala ere, 200.000 erbesteratuk etxe ta famili baten berotasuna arkitu zuten amabost uritan. Bost erri oietako jendeak, beren etxetan artu zituzten erbesteratu aiek.

Aita Pire'ren lana izan zan guzia. Orain il zaigu domingotar yayoa. Ta aren lanak norbait bear du jarraitzaile. Bere lana burutzeko arrigarrik espirtu ta kemena, izan zuan lagun.

ERLOJU TA BITXITEGIA

Edoardo Chopeitia

Getaria, 10 - Urrut. 17751 Etxekoa 22700

DONOSTIA

YASSER ARAFAT

Al Fatah, hain organizazio gorreko buruzagi den Yasser Arafat, hilak bost egun zituala, P.L.D.-ren (Palestinako askatasunaren aldeko erakundearen) lehendakari bakarra bezala izendatua izan zen ofizialki.

Hau izango da hemendikan aurrera Palestinako askatasunaren bideak zuzenduko dituan gizona.

Bere hitzak argi mintzatzen dira:

«Palestina askatu nahi dugu!». «Beste soluziorik ez dugu onartuko!».

P.L.D.-ren erakunde hau batez er Al Fatah-ko militantez beterik dago ta ba dirudi gaur egunean halen bidez gobernatzen da gehien bat.

Betidanik Al Fatah-koek nahiko zigortuak izan dira bai Egipton eta bai Hussein Jordanian.

Denbora gutxi da Al Fatah-ko buruzagi iaio batek esan zuela:

«Gerrillen garrantzia gero ta gehiagokoa denez, Palestinako arazoan palestiniar konsentimendurik gabe soluzio txar bat onartzen duan edozein arabiar buruzagiak ez du blizirik luzaroan iraungo».

Ta nahiko indarra ba dute hori egiztatzeko.

RAFA EGIGUREN

Bretoiak nazioarteko

Astekari hontan bertan agertu denez, gauza ezaguna da azken bolada hontan izan direla Britaina aldean nahiko nahasmendu. Britaina Frantziako estadien kausitzen den Herri bat da. Bretoiaren artean batzuek bere Herriaren begaintasuna erdietsi nahian bortsakerria jo dute ta arrastatu egin dituzte.

De Gaulle jeneralak «partzuergo» deituko politikaren baitan eskualdekatzea ere sartu nahi du. Hontarako, eskualdekatzearen eta senatore-biltzarren eraberritzearen populak duen iritzia jakite «referendum» bat muntatzeko asmoa du hemendik aste batzutura.

Hori da gutxienez Britainara egin duen azken beaje hontan esan duena. Eta ba zerbait harrigarria De Gaulleren beaje hontan gertatutakoa.

De Gaullen Britainako beajea dela ta manifestazioak izan dira. Bretoiaren artean Britainaren begaintasuna defenditzen zutenek bretoiaren mintzatzen ziran, Britainaren ikurrifarekin zebiltzan eta gehienak ezkertiar eta sozialista gazteak ziran. Hauek bero manifestazioetan «internazionala» kantatzen zuten.

De Gaulleren aldekoak berriz, Bretoiaren begaintasunaren kontra agertzen ziranak, kontserbadoreak eta eskuindarrak ziran batez ere. Hauek berriz Frantziako banderarekineta Marsellesa kantatzen agertzen ziran.

T. LEJARIISTI

HERRIAK ETA GIZONAK

KULTURA INPERIALISMOAREN TRESNA

Ezin ditekete pentsa inperio ekonomiko bat ekonomiaren aldetik bakarrik indartsua dala, ezta ere orain arte pentsatu ohi dan bezela USA-n gizonak praktikako eta negozioetan habillak dirala bainan ez hala kultura kontuetan. Tradizio kultural bat duten nazioek asko kritikatu dituzte amerikanoak, halako konpleju bat sortu eraziaz.

Bainan Estatu Batuak, kultura gabeak izan dirala ez da sekulan egia izan. USA bere hasieratik kultura, zientzia ta poesia izan dan guziaz arduratu du. Ondo jakin izan baidute potentzi kultural bat izatea potentzi ekonomiko izatea dala, kultura inperioa egin eta mantentzeko beharrezkoa dala. Gainera zientziari eta aurrerapenari laguntza ta bultzada bat emanaz, honekin besteen estima eta errespetua irabaziaz; errespeto honek, militarren indarrak sortutako bildurra edo beren diruarekin kontsegitutako laguntza ta adiskidetasunak haina balio du. USA-ko zuzendariak ondo dakite hizkuntza guztietara itzulitako liburuak, herri guztietan dabilzkiten hizlariak, zientifikoak eta jakitsuak inperioaren prestijioa eta indarra sortu eta mantentzen dutela. Liburuak, diskak, patenteak eta telebista edo zinerako filmak emandako diruak ezin ditezkeela desaprobatatu, aberasteko eta inbestigazio berrieri bideak idikitzeke balio dualako. USA-k ba du gudari, negozioarako gizon edo bankalarien beharra bainan ez gutxiago irakurle, aktore, zientifiko edo poetaren beharra. Estatu Batuen potentzi kultural hau, bere

te herrietatik finaziatutako unibersidadeetatik zetozten.

Ezin ditekete gure diruarekin presatutako sendagile edo beste edozein tekniko gero Estatu Batuetako gizartearen aberasteko finalidadearekin, diote herri hauek. Europako nazioetan ez da emigrazio hau gutxitu bainan ez da hirugarren munduko herrietakoa haina ugartu eta zabaldu.

Hau estadistikak ondo erakusten digute:

Urtea	Herri aurre-ratuetatik	Herri atzeratuetatik
1962	6.447	3.401
1963	7.903	4.579
1964	7.885	4.438
1965	7.953	3.796
1966	7.630	6.819
GUZTIRA	37.818	22.033

1962-1966 urte tartean herri desarrollatuetatik irtendako jakintusak %18 haunditu da, herri subdesarrollatuena berriz %71 ugartu da. Lehenago hirugarren munduko herrietatik bere industriarako lehen materiak ateratzen zituzten bezela, orain geroz ta gehiago zientifikoak, gizon preparatuak eta teknikoak ateratzen dituzte. Herri hauek bere askatasuna ta aurrerapena lortzeko hainbat behar dituzten gizonak.

Emigrante klase honek erreztasun guztiak izaten ditu gobernuaren aldetik. Zergaitik oztopoak ipini Estatu Batuetara sartzeko hauen beharrean baldin badaude?

Azkenego hogei ta hamar urte hauetan propagandaren medio guztietarako ondorenean agertzen diran dirutzak gastatu diru urte bakoitz hauetak:

Urtea	Milloika Dolar
1940	2.088
1945	2.875
1950	5.710
1955	9.194
1960	11.932
1965	15.255
1966	16.545

Hau da emigrazio hori posible egiten duan milagroa eta munduko nazio eta gizon askoen menpetasuna sortu eta mantentzen duan iturria eta esplikazio guztia.

Hizkuntz guztietan irakurtzen diran hainbat egunkari herri bakoitzean eginak izan arren USA-k zuzendutakoak eta pagatutakoak dira. Esate baterako VISION aldizkaria gaztelaniaz eta VISAO portugesez. (Hego Ameriketako banatzen diran aldizkariak dira). READERS DIGEST, LIFE, filmak, anuntzioak eta abar dira esenplu ezagunenak.

Irrati, egunkari, zine edo telebista hauek USA-ren influentzia zabaldu ta mantentzen duten bitartean honentzat oso produktiboak dira.

Inperio kultural honek ez ditu irrati ta telebista hauek bere propagandarako medio bakarrik bezela hartzen, bai balditu liburuetan ere begen laguntzail iaio ta trebeak. Ba dira gobernuak hontarako di-

Zer indar azpitik? Uste ezean zenbait seriotasunen azpian inperialismoaren atzaparrak aurkituko genituzke.

potentzi ekonomikoaren moduan ez du sortu bere herriko medioen birtatez. Kulturaren progreso hau lortzeko beste herriek emandako jakintsu, zientifiko ta gizon preparatuekin lortu du. Ez du nahikoa izan herri subdesarrollatuetatik beren industriarako lehen materiak hartzea, herri hauek hainbeste kostatzen zaien gizon jakintsuak ere hartu behar izan ditu; pobre diran herriak pobreago eginaz, aberatsa dan herri bat aberatsago egiteagatik. Hontarako USA-k ondo zuzendutako propaganda bat egin du beren bizitzeko modua paradisuarren parekoa azalduaz, hala zenbait herrietarako gizon jakintsu milloika emigratu eraziaz.

1949-1961 urte tartean berrogei ta hiru mila injinadore ta zientifiko Estatu Batuetara joan ziran, eta la gehienak herri subdesarrollatuetatik etorriak ziran. Baita ere 1964-1965 urteetan berrogei ta bat mila sendagile zeudezen USA-ko hospitaletan, hauetatik hamaika mila atzerriko unibersidadeetan prestatuak eta zortzi mila hirugarren munduko herrietatik etorriak; laurdenak baino gehiago bes-

Honela pentsatzen du Estado Batuetako gobernuak.

1965-gn. urtean Johnson-ek gizon espezializatuen inmigrazio hau zabaldu ta ugartzeko lege berri bat firmatu zuan.

Gizon hauen inmigrazioa ez dago indarragatik behartua bainan bai propagandagatik behartua, USA paradisua eta gauza guztiak kontsegitu litezkeen herri bat bezela azaltzen duan propagandagatik.

Europa hirugarren munduko nazioen esplotatzaila izan arren bera ere USA-ren menpean dago bainan gertaera honen kontra joan beharrean USA-ko bizimodua lortzen saiatzen ari da geroz eta gehiago USA-ko satelite batean bihurtuaz.

Estatu Batuak paradisua ez dirala denok ondo dakigu eta askoz hobeki USA-koek. Bainan uste hortan sinistuta zergaitik jakintsu, zientifiko, sendagile, maixu eta beste hainbat gizon geroz eta gehiago emigratzen ari dira? Ez da harrigarria ezta ere esplikatu ezin ditekene; USA-k mundu guztian zuzentzen ditun egunkari, irrati, zine eta telebistaren ondorioa besterik ez dira.

tun antolamenduak. Bat USIA ize-nekoa da, honen gain dago liburuaren banaketa eta finantziamentua. Hontarako bakarrik sortua da a proposen. Bestea CIA famatua da. Jakina denez antolamendu hau ez da eginkizun hontarako sortua izan bainan bere lanerako kultura gaitan ere sartzen da eta, egia esateko, indar haundia du.

1947-gn. urtea ezkerotik orain arte ia munduko estudiante guztiak USA-ren 97 biblioteka erre dituzte, esplotazio kulturalagatik protesta eginaz; eta ez pentsa kulturaren muina erre dutenak, zientzia ta literatura galetako liburu batzuen artean propaganda hutseko liburuak bakarrik aurkitzen ziralako. CIA ta USA antolamenduen intelektualak eta idazleak erosten dituzte, ez kulturaren onerako USA-ko prestijioa eta izen ona haunditzeko baizik.

Ez dugu ahazten kulturaren inperialismoarako dutela joera munduko herri nagusienak (Estatu Batuak eta Sobieten Batasunak esate baterako). Guk gaur alde bat argitu besterik ez dugu egin nahi izandu.

AMAYA LASA

STATUS-QUO'REN PROLEMATIKA

PIARREX EASO

Nasser-ek ez du entzuten sobietarrek esan ohi dutenari, israeldarrek ez dute batera konfiantzarik amerikanoetan. Palestinako mogimenduek, azkenik, ez diote inorri kaso egiten.

Ba dirudi errealtateak mundu lau potentzien ekin-tza bateratu erazitzen duela eguzkialde hurbileko prolema hunean. Baina zelan agertzen dira potentzi hauek errealtatearen aurrean, problema hutsa diran nazio hauek?

Amerikanoek Vietnameko prolema sorbaldeetan dutelarik, munduaren aurrean, inoiz izen ona izan badute ere, gaur loipetua agertzen dute. Sobieten Batasuna internazionalismoa alde batera utziaz, ez da erreboluziogile bide bat hartzeko gauza, erreformazalea agertzen zaigu bere burokrazian Al Fatah mogimendu herrikoia aldamenean.

Frantzia bere nazionalismoaren egun sentian, ez dago bere txaubinista beso luze-ekin moralezko plaktikak ne-hori emoteko maila egokian. Erreinu Batuen praktikiko sentiduak, berriz, oraingo egoera zail hantaz ez dio bea-je luzeak egiteko prest uzten.

Hortaz bada, zelan agertuko dire, burokraziaren eta "status-quo"-aren seme nagusiak, Palestinako erreboluziogintza herrikoia bide haundi eta onena bezala agertzen den tokian.

Bestela ere, betiko moralistak esaten duten bezala, hango prolema elkar hizketaren bidez konpondu omen ditekete. Berez soluzioa izan ditekete, baina egunetik egunera zailago ikusten da.

Ba dago gaur munduan, eta hau garbiena eguzkialde hurbilean ikusten da. "bake ko-sistentziaren" eta mogikortasunaren arteko egon-ezin bat. Gerla atomikoaren beldurrak egoera jelatu egiten du. Era hontara mogikortasun guztia gelditu egiten da eta ezarritako ordenuak edo desordenuak sendotu egiten dira delako "bake ko-sistentzia" horren izenean.

Gerla atomikoaren beldurra ez da txorakeri bat, egia haundi bat baizik. Bainan, ikusten ari geranez, beldur horren izenean mundu guztia bi jauntxoaren artean banatu nahi dute eta justiziarik eza sendotu.

Orain munduan ba diran gerlak mugatuak dira. Gerla mugatu hoietatik batzuek, eta batez ere eguzkialde hurbilekoa, mugabageko gerlan bihurtzeko, ots, gerla atomikoan. Hortxe dago koska guztia. Hortxe ageri da nola bake hitzak justiziarik eza es-tali dezaken.

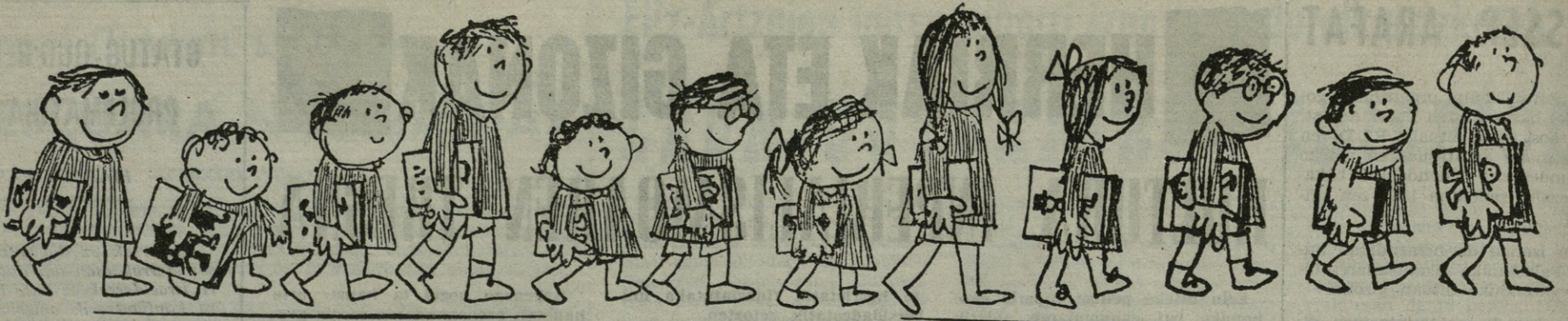
"Status quo" esuera horrek, beraz, alde batetik gerla atomikoaren kontrako garrantia agertzen du bainan bestetik, baita ere eta une berean, justiziarik eza sendotu nahia ta egoera horri iraun erazitzea izkuta dezake.

ERAMAN - EKARRI'rako
AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL IRRATSAIOAK
ERRI GUZTIRAKO
Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

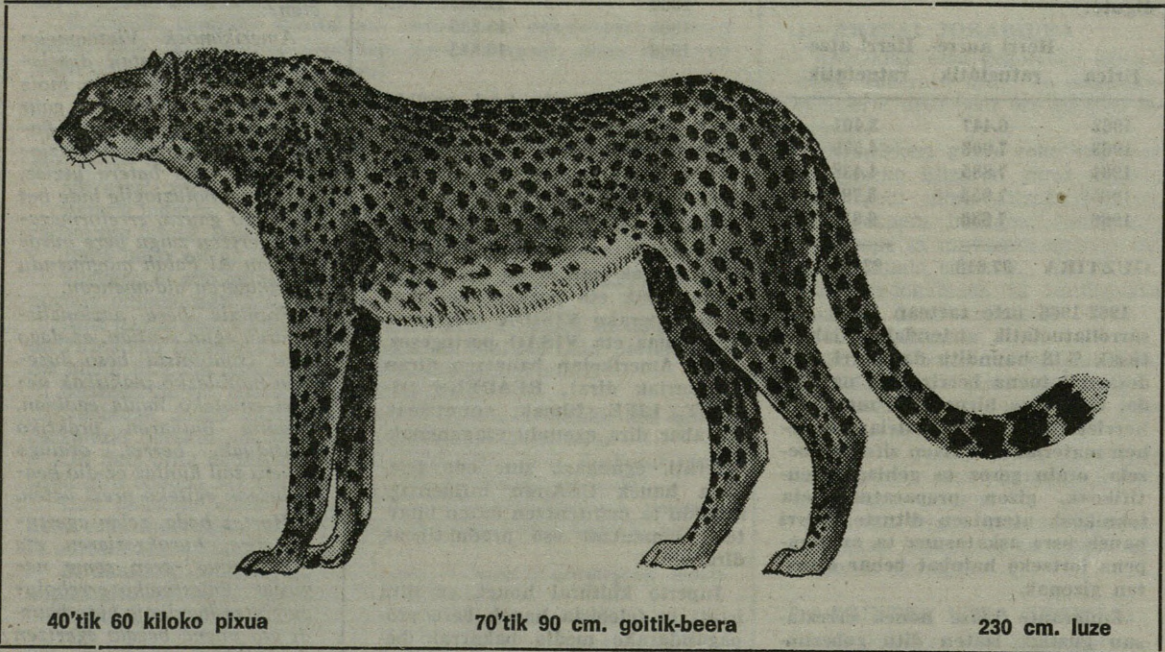

GEPARDUA

IPUIA

GIZONA TA SUGEA

40'tik 60 kiloko pixua

70'tik 90 cm. goitik-beera

230 cm. luze

Katanabarra esango al diegu euskeraz? Alako zerbait asma ditek abere au izentatzeko. Gaur gutxi dira munduan eta leku jakin batzuetan bakarrik arkituko dutuzu, Aprika, Arabia, Eguzkialke Erdikoa eta India'n.

Zer du abere basati onek bererik?... Ara^a bada. Beste abere ta pizti guziak, beren eizea egin bear dutenean, izutu zai jartzen dira, beren atzaparretan artu nai dutena, errezago atxitzeko.

Basauntzak oin azkarregiak ditu leoi ta beste basapiztiakiko. Auek agirian jarriko balira, basauntzak iges egingo

liekete eskutatik. Orregatik basapizti guziak alegiñak egiten dituzte beren eizearen gafiñera ustegabearen erortzeko.

Gepardu edo katanabarrak ez du orren bearrik. Jainkoak katu ta erbi-txakurraren doaiak eman dizkio, bai eizera-ko ta bai lasterketan pizti azkarrenari irabazteko. Orregatik, bere eizea arrapatu nai duanean, agirian jotatzen du bere lana.

Ortarako apropos egiña da izan ere. Abere guzietan azkarrena izateko sortua. Bular sakona, sabela bildua, giltzurdinak gakutuak, bizkarra irmua, gorputz-alde luzeak eta

Thomson'en gazela edo orkatzak ditu bere aorako gozoe-nak. Ekin orduko abiada guzia artzen du eizearen ondoren eroso jotatzeko.

Basauntzak ezker-eskui di-joaz igeska larrian; baiña katanabarra ezta aren ondoren arrutz-onuzka joango. Guzia ondo neurtuta, zuzenean jarraitzen dio orkatzari, ta begirik zuzenenakin neurtzen du nun eskuratuko duan basauntza.

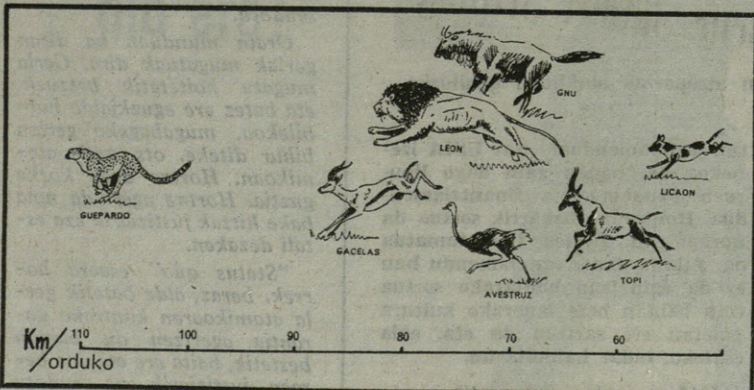
Abere-zaleak neurtu izan dute bere abiada, ta 100'dik 120'ra bitarteko abiada iriten dute bere joanean ordurako. Baiña abiada oni, 200 edo 300 metroan bakarrik eutsi dezaioke. Andik aurrera, beren indarrak aitu egiten zaizkiete; eta ordurako eizea etzeman ezpadute, bertanbera uzten diote beren laisterketari ta beste eize-ondoren asi baiño lenago, atsedean on bat artzen dute.

Katanabarrak bere amarekin ikasten du eizeerako bere jokaera, ta gizonak ere, erabiltzen dituzte beste abereak arapatzeko, txorietan egin oi dan bezela alkoi ta beste egaztiekin. Eskola au zailla da erakusten, baiña beren amarekin ederki ikasten dute beren lana.

Abere au urritua dago gaur, len ugari zan lekuetan. Orain, Aprika Ego-sorkaldean eta Egoaldekoan bakarrik dute beren bizia gordea, ortarako gobernuak esitu dituan lur-itxietan.

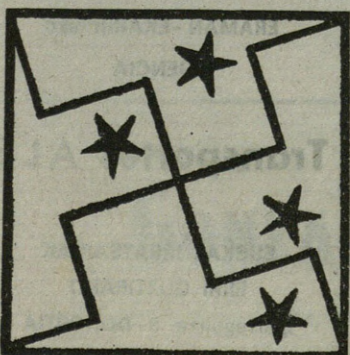
Aietan ikus ditek, Eguzkialdeko Printzeak txoratzen zituan «Chitah'aren» laisterketa bizia, basauntzaren ondoren tximistaka.

ERRATZU

Nolako korrikalarik diran abere basatiak

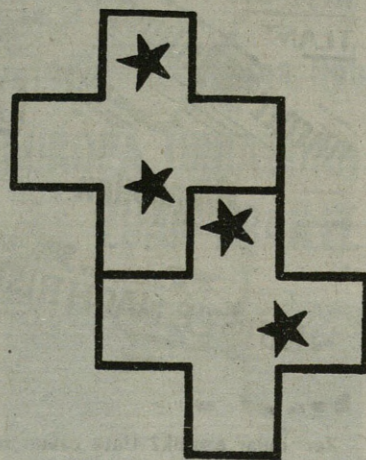
AGERPENA

ibilli ajolagabea Ba-dirudi Errusi'ko xardango edo galgo-txakurrari, leoinabarraren narrua jantzi diotela.

Katanabarra, bakarrik, naiz bere eme ta onen bizpauru umerekin an dijoa maltzur basauntzen billa. Auek begiztatzen dituaneko, urreratzen asten da bere leku egokira eldu arte.

Ederki neurtzen du nun asi bear duan bere eize-erasoa. Bere leku egokira iristen danelo, an dijoa tximista batean basauntzen gafiñera.

BI GURUTZE

Bi gurutze oiekin, egin iza-zu lau zati.

Lau zatiekin, lauki bat.

Eta zati bakoitzean izar bat izan dedilla.

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN-EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijon, Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almeria'ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

ATEATE - OPARIAK

JATONTZI TA MAI - TRESNAK

Victor Pradera, 2

Urrutizkifia: 25700

DONOSTIA

M. B. - RI KARTA AGIRIA

Bilbo'n, 1969-I-28'an

M. B. ANDERENOA

DURANGO

Agur adiskidea:

Gaur artu dot zure idazkia ta partatu egidazu, alde batetik adiskidea deitza, naiz eta alkarrekin ez ezagutu, ta bestetik agirian erantzutea, naiz eta zure niri partikularki idatzi.

Holan hasi dozu zure eskutitza: "Lengoan, ZERUKO ARGIA'n, "Anaitasuna" dala-ta idatzi zenduana irakurrita, arnas pixka bat artu neban". Eta jarraitzen dozu: "Anaitasuna" aldeztaile bat bear eban eta zuk eginbear ori ederto bete dozu: eskarrik asko ba eta zorionak! Arritzekoa da ain euskera ede-

rrean idatziriko aldizkariari "euskera mordolloan" egiña zala esatea. Lenengotan, bere umaroan, bere euskera mordolloa izan ba-zan, euskaldunen alfabetizazioari begirata izan zeitekean. Gerozkoan, ondo baiño obeto jakin dau euskereare txukuntzen. Au ez da nire eritxi txatxarra bakarrik: euskera-gaian aitua eta euren artean bizkaikoak ez diranen eritxi, "Anaitasuna" bizkaiera goi-maillaraino iritxi dau".

"Lotsagarritz, beti daukagu euskeraz ez irakurtzeko aitxakiren bat: batzuk euskera txarrean dagola eta besteak ezin leikela uitu euskera garbiegian dagolako!"

Eta azkenean au esaten dozu: "Anaitasuna"ren alde zer egin geinke? Requiem eta kitu?"

Kontuan artuta zure karta partikularki bialdu daustazula, bakarrik imini dodaz nire ustez zabaldu leikezan zatiak. Eta lehen esan dautzudan lez, parkatu egidazu, baiña hainbeste gustau yat zure idazkia, zabaltea merezi ebala uste izan dodala.

Sarri askotan agertu da ZERUKO ARGIA'ren horietara Mari Gaizto, idazlanetan gai hori erabillirik. Orain aste gutxi, azkenez. Eta nik orain barriro aitatu gura dot gure herriaren espiritu txar hori.

Mari Gaizto'k bananduten gaitu, anaiak anaien aurka jarriaz, eta birtartean, gure egin beharrak galduaz. Zer besterik ez da jaso "Anaitasuna" aldizkariarekin Zertarako anaien arteko gutri, azkenean aldizkaria ainkaz gora imini arte, euskeraren kalte?

Maitena'k diño: "Zer EGIN GEINKE. Requiem eta kitu?"

Ez, eta mulla bidez ez! Ahal dogun guztia egin behar dogu, batez be bizkaitar euskaldunak, genduan gizkaierazko aldizkari bakarra barriro argitaratu daien. Eta bakotza bere aldetik ibili barik, orain arte hain ederto "Anaitasuna" argitaratu dabena, eskeñi daioegun gure laguntza barriro urteu daiten. Edozeñiek, "Anaitasuna" barriro argitaratuteko gertu ba dago, gure laguntza osoa euki behar dau.

Baiña Mari Gaizto ez da bakarrik ibili "Anaitasuna" ondaduteko ekiñetan. Orain, Euskera batua zapaldu gura dau.

Bere Urre Eztaietan, Euskaltzaindiak euskera batuaren oinharriak zabaldu dauz. Gure erdi hillean dagon hizkuntzarako, garrantzi handiko ta onuragarri dan euskera batu hori, batzuk ez dabe gura ontzat artu, ta kontra egiten hasi dira.

Lehen ziran euskera mordollo ta garbizuleak barrukan zebiltzanak. Orain H zale ta kontrakoak. Beti anaien kontra.

Baiña, jaunak. Ez daukagu Euskal Akademia bat? Zertarako da Euskaltzaindia?

Euskaltzaindiak eskatu dausku, bere sortu zanetik 50 urte butatu diran 1968 urtean, euskera batuaren oinharriak onartuteko. Zergaitik resistentzi hori? Noiz itziko doguz behin betiko anaien arteko burrukak, eta guztiok bat eginda euskeraren alde lan egingo?

Mari Gaizto'k lurperatu dausku "Anaitasuna". Orain, ondatu nahi dau euskera batua.

Anaitasuna, batasuna... edo Mari Gaizto.

Zuek erabagi.

Agur, Maitena. Ia noiz ezagututen garan personaliki. Izen polita dozu ta ikusten danez, egoki ipiñita. Bihotza ikutu daust zure idazkiak.

Zure adiskide ta serbitzaria.

XABIER GEREÑO

LAGUN BAT IL DA

RAMON ZAPIRAIN

Ordubiak izango ziran, urrutizkiñaren zintzarriak, bere soñu zorrotza joaz; esnatu zirala.

Lezo'tik, nere erritik deitzen zidaten. Lokarriaren beste alderditik, nere andregeiaren abotsa sentitu nuan, orrelaxe ezan zidan:

«Ramon berri txar bat eman bear dit; Martin ire laguna il dek».

Txunditurik gelditu nintzan, lagun baten utsunea, oraindik ez bai nuan sentitu, eta orain emen nago zer ezan jakingabe.

Martin mutil gazte bat zan, beste edozein gazte bezela, berak ere, biotzean gordeta zeuzkan, amaika amets, amaika kezka; Euskal-Errian mogitzen diran mutil oietako bat zan, orregaitik, eta aspaldiko artu-emana gaitik, nere laguna zan.

Aspaldian ez nintzan berarekin egon, nere egin bear batzuk, aparturik neukaten beragaitik; bere itzaren soñua, bere pentsakizunaren sustraiak, aparturik, urrutiratuak bezela arkitzen ziran neretzako; aparte eduki nunbait, bion sentimentuak alkar topatzeko. Ala guztiz ere, banekin or Euskal-Errian, Martin izeneko lagun bat banuela.

Bere azken itzak neretzako, auxexek izan ziran: «Ire

artikulo batzuk irakurri dizkit, nik ere zerbait egin nai nikek, baiñan etzakit nundik asi». Eta ez du izan denborik ezertan pentzatzeko. Bere bizitza bukatu da; bere gazte ametsak, mozturik gelditu dira ludi onetarako; bere sentimentu berri ez degu gelago jakingo, baiñan bere pentsaerak, negi beñepin, pizkor geldituko zaizkit barruan.

Nere gaurko artikulo au, ez dakit irakurriko dukan, lagun; baiñan iñolaz ere, nik uste diat, ortarako denbora pitiñ bat, apika artuko dukela. Entzun zak Martin, ik ludi onetan utzi ditukan lagunak, ire itzala barruan eramango ditek, ire izena ez dek gure abotik aparte ibiliko, gure biotzean argia dagon bitartean beñepin; ez adi arritu emen utzitako lanagaitik, beste batzuk zegiko ditek. Kontent joan al aiz? Nik baietz ezan nai nikek, iretzako gauz onak nai dizkit, emen egon aizen bitartean, ire askatasunaren gaiñetik, borondate guztia azaltzen jakin izan dekalako.

Azkenik bukatza niek, baiñan lenagoitik zerbait eman edo zerbait eskeñi nai diat.

Biar, goizean-goiz, Hueska'ko eleizatik irtengo dituk kanpai soñuak, alderdi guztiak esnatu nairik, nik bere oartzuna sentitzean, otoi bat jaso nai dit iretzako, azken omanaldi bat bezela.

Iñaxi: Gazte-naiean edo dabillela... begira zer gertatu zaion zure senarrari!

GUKELESA

Gipuzkoa'ko ta Naparroa'ko esne onenakin gertatutako esnekiak:

- Esne Pasturizatua
- Esne soilla (esterilizatua)
- Esne autsa
- Esne-galfia
- Gurñia
- Yogur
- Batiduak

Igara auzoa - Apart. 213 - Urrut. 29060 (lau ari) — DONOSTIA

Galdona TELEBISION

- Esku-lanez egindako Telebistako apailluak.
- Bost eredu, 19 ta 23 ontzakoak.
- Berezkoak (automatikuak), UHF'rekin.
- Telebista prantzesa ezartzeko egokiak.
- Geroko kolorezko ikuskizunak ikusteko eroak.
- Ziara baituak edo garantzizatuak.
- Irudi ta soinu bikaiñekoak.
- Bear danerako serbitzu ta laguntza osoak.
- Prezio merkeak. Ordaintzeko erreztasunak.

Avda. Madrid, 9 — Tel. 26.991 — DONOSTIA

ECHABE

ETXABE' REN

Mueble - Etxea

Fuero'en Enparantza

Urrutizkiñak: 84 10 78
84 11 21

ZARAUTZ

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK
HERNANI, 4 — DONOSTIA

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu
ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabilli beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboia bakarra
Etxeko-andrearentzat nerkamerik egokiena,

¡JABON LAGARTO!

ARABA

GAZTEIZ

EUNURTEBURU BAT

Amar urtebete izango dira, aurtengo epaillaren 15'ngo egunean, Gazteizko «Teatro Principal» izeneko antzokian Olabide'tar Erraimun Aita izan zan gazteiztar eta euskal-idazle ospetsuaren oorezko omenaldi berezi bat ospatu zanetik, Euskaltzaindiak eratuta, Araba'ko Aldundi edo Diputazioaren babespean eta Gazteiz'ko Udaltzataren laguntzaz.

Aspaldi artan argitara eman-berria zan, Olabide A.'k euskeratuta utzi zigun Biblia Saindua. Eta guztiok gogoratu dezakegu, Olabide Aita josulaguna euskeraren alde egindako lan aundiari begira, nola egunkari ta aldizkari askotan idazten zan, egun aietan, batez ere Olabide Ata'ren azken euskal-lana idazkaitzat arturik, eta auxe: ITUN ZAR eta BERRIA gerkeratik euskerara oso-osorik biurtzea.

Orrela beraz, oroigarria da, benetan, 1959'ko epaillaren 15'ngo egun artan Olabide Ata'ren omenez egindako goratzarrea. Eta oroigarria dala esan egin dut, alde batetik gazteiztar gelenak Olabide'tar Erraimun Aita nor eta nungoa zan, lenengo aldiz jakin genuelako; eta bestetik euskal-jakintza edo kulturaren alde berak egindako lan aundi ta baiotsuaren berri-izan genuelako batez ere.

Olabide Aita gazteiztarra jaiotzez, eta ez donostiarrar norbaitek aspaldian zabaldu zuen erara. Olabide Aita Araba'ko uriburuan (Gazteiz'en) jaio zan, 1869'ko epaillaren 15'ngo egun artako gabako amaiketean. Gure egunetan Plaza de la Virgen Blanca izenaz ezagutzen dan enparantzan, —aspaldi artako Plaza Vieja izenez ezaguna zana—, 6'garren etxeko lenengo bizitza. Gazteiz'ko San Pedro parrokian batai-urak artu zituen. Bere aita, —Olabide'tar Euloji jokin—, tolosarra zan; eta bere ama, —Garayalde ta Carre-ras'tar Nekane (Dolores)—, Madrid'en jaioa. Ala ere Olabide Aita odolez andoaindarra zan. Larramendi Aita, —lenengo euskal-elizti edo gramatikaren egilea—, andoaindarra ere; eta andoaindarra, Olabide A.'ren IDAZTEU-NA Irarkolarako gertu zuen Etxeberria Aita.

Bere gurasoak euskaldunak bide ziran; baiña gure Erraimuntxo'k ez zuen ikasi. Eta bere bizitzaren lenengo ogetazapi urteetan erdeldun bizi-izan zan.

Erraimuntxo'k edozer gaia ikasteko buru argi ta azkarra zuela, bere gu-rasoak Orduña'ko josulagunen ikastetxera eraman zuten.

Amabost urte zituela, eta batxillera bukatu-ta ondoren, Erraimun gaz-tea Josu'en Lagundian sartu zan. Eta geroztik, or-emenka beti ibilli zan, naiz ikasten, bai irakasten; baiña ori bai, bere jaioterritik kanpoan beti.

Ara ta ona ibilli zebillenean, Salamanka'ra jo zuen, ain zuzen ere, ga-rai artan ogetazapi urte zituela, Olabide A.'k erabaki sendo ta arrigarri bat artu zuen; eta auxe, euskera ikasi bear zueneko erabakia, alegia. Norbaitek Olabide A.'ren eskuetan Campion'en euskal-elizti edo gramatika jarri zuen. Eta bein irakurtzen asi zanean, Olabide A.'ren begiak itz auekin topo-egin zuten: «Zaiñetan eusko odola eramaten eta euskaldunen izkuntza jatorra ez jakiteak lotsaturik utzi ninduen». Itz auek Olabide A.'ren eusko gogoa edo izpiritua eraginda, setatsu ta kemen aundiaz euskaren ikasteari ekin zion isituki. Ona emen, bada, zergaitik eta zein adiñetan abiatu zan euskera ikasten.

Bestalde, Olabide A.'k garrantzi aundiko erabakiren bat artzen zuenean, ez zan gauzak erdizka egin-zale. Eta artutako erabakia betetzen asi ezker-o, orduan ere ofiariak sakonki ipintzen zekien.

Euskeraren ikaskintzan mizgilduta, laister euskeraren jabe egin zan. Eta euskal-aditzan ikasketa ta azterketa aundiak egin zituen.

Azkue'k egindako euskal-itzegia gutxiak zekiten Olabide A.'k bezela. Eta norbaitek, —euskal-itzaren bat jakin edo ezagutu-naian—, Azkue'ren-gana jotzen zuenean, Azkue'k berak esaten zion: «Galde-ezaiozu Olabide'ri, nere itzegia neronek bezin ondo edo obeto ezagutzen duelako».

Olabide A.'k euskal-elert edo literaturari bultzakara aundia eman zion. Beraz, euskaldun berri arek utzi zizkigun euskal-idazlanak aipamen berezia merezi dute; eta oien artean, bere lenengo euskal-liburua idatzi zuen, Pon-tevedra'ko La Guardia'n zegoela, 1914'ko urtean, GOGO-İNARKUNAK izenaz moldiztegitik irten zan.

Iru urte geroago, —1917'ko urtean—, GIZA-SOÑA izeneko bere bigarren liburua, Valladolid'en bizi zala. Olabide A.'k bere liburu onekin utsune aundi bat bete zuen, euskal-jakintza edo kulturaren. Eta GIZA-SOÑA liburuan zazpi milla itz aurkitu ditzakegu, gizonaren gorputzari dagozkionak.

Beste iru urte beranduago, —1920'ko urtean—, KISTO'REN ANTZBIDEA argitara eman zuen, Orduña'n bizi zanean.

Loyola'ko ikastetxean aurkitzen zanean, —1921'ko urtean, alegia—, GI-ZA-GOGOIA idazten salatzan da; baiña, bere liburu berri ori aurreratu xa-mar zegoela, Biblia osoa euskeraz idatzeko bideari ekin zion. Eta bere era-baki berriaren ondorioz, 1931'ko urtean ITUN BERRIA argitara irteten zan.

Olabide A.'k artutako bidea luzea izanarren, atsedetik artu gabe, bere lan aundia aurrera eramanez, ITUN ZARRA bere gain artu zuen. Egingizun zegoen lanari ekin zion, kemenez beterik, sortzen zitzaizkion oztopo aundiak beti atzean utziaz, gero ta urrutirago ta zuzenago zihoan. Loyola'n bere itzul-lan aundiari asiera eman zion; eta Arantzazu'n eta Gernika'n euskera-ri itzultzen jarraitu-ondoren, Toulouse'n bertan Biblia euskerara osorik itzul-tzeko lan aundiari burua eman zion, il baño egun batzuk lenago. Eta ain zuzen ere, Arantzazu'ko Ama Birjiñaren egunean gertatu zan, bere eriotza, 1942'ko irailaren 9'n. Golan bego euskaltzale ta euskal-idazle trebe ta ja-torra izan zan Olabide'tar Erraimun Aita josulaguna!

Eta orain entzungarri bat egin nai dut, nola edo ala aditu bear dute-mentzat.

Aurtengo epaillaren 15'n (datorren illaren 15'n) eun urteak betetzen dira, Olabide Aita Gazteiz'en bertan jaio zanetik. Ona emen, bada, arabar eta gazteiztar guztiok mugona datorkigula, euskal-idazle aundi orren ome-nez zerbait egiteko batez ere.

Araba'ko Aldundiak edo Diputazioak iragan urteko otsaillan artu zuen erabakia, orain ere ongi datorkio mugon ori esandako erabakia egiztatzeko. OLABIDE-TALDE ari bizi sendo ta indartsua emanaz, euskera ta euskal-kul-turaren alde lan-egin dezan. Eta orrelaz, Araba'ko Aldundiak, eta onekin ere Araba'k berak bere euskal-idazlerik aipatueneri omenaldirik onena eskeñi ta egin dezaioke.

Orain amar urte eskatu zana, orain ere egin ditek. Garai artan Olabide'ren jaiotetxean oroitari bat jartzea eskatu zan, naiz «Pensamiento Alavés» egunkarian, bai «Radio Vitoria» dalako irratitik.

Eta sarritan kale berriak sortzen diran Gaztelz onetan kale berriren bati Olabide izena ematea, zer? Ontan ere Gazteiz'ko Udaltzat egin de-zake zerbait, Olabide Aita Gazteiz'ko semea zala.

Eta zuek, —euskera ikasten ari zeratenok—, Olabide A.'rengan duzute eredu bikaina. Ekin ezaiozute, zintzoki, euskeraren ikasteari, eta egunen batean euskaldun berriak izango zerate.

Eta zuek, —jaiotzez euskotarrak zeratenok eta euskera ez dakizute-nontzat—, zuentzat ere Olabide Aita eredu bikaina da. Ongi da euskotarra zeratela esatea. Baiña ben-benetako euskotarra izateko, lenengo ta bein, euskera jakitea bearra da; eta ez erdizka, osorik baizik. Eta ortarako, Ola-bide'k berak jarraibide ederra erakutsi zigun.

ARMENTIA

BIZKAIA

GALDAKAO

GAXORIK

Aldi ontan, neguan beti izaten dira izan be gelago ta, ainbat dira errian gaxorik aurkitutzen diranak banaka-banaka; eta, gaxo ori da-la-ta betiko agur egin dauzkube-nak be ez gitxi: Errian, baña, an-dia da izanbe ta, danak ezagutu be ez doguzun lez, ezaupideri andiene-kuak ekarriko doguz geure lerro-kada ontara.

Ainbat egun daruaz Bilbao'ko San Sebastián osagille ospetsuaren osa-tetxean Irazabal'dar Estanis erri-ko osagille euskeltzalia. Gizon zindo ta kementsua izan da beti baña, urte asko daitu lepuan da, naiko On Estanis'ek daben gaxoa. Ori ta guzti be aurrera urtengo dabela-kuan gagoz, da orretara izango da-la.

Bai-ta osatetxe beratan aurkitu-tzen da osatebakuntza edo opera-ziño bat eginda, Gallego'tar Peli gi-zon gazte galdakanotar jatorra. Zorionez, osaketa ortatik ondo ur-ten dau ta, laster gurartian izango dalakuan gagoz... da poztuko gara.

—Lerro oneik idatziten gagoza-nian, bai-ta Bilbao'ko osatetxe ba-ten aurkitutzen da Asua'tar Miren, Castillo'tar Kepa zanaren alargu-na, ta emakume euskeltzalia, eta beraz ZERUKO ARGIA'ren ira-kurlia. Ia Miren, laster baten «etxe ori» laga ta guztiz Sendatuta etxe-ratuten zaren.

ERIoTZA

Ilia onen 7'gn. Jauna'k betiko eruan leuskun Bere aldamera. irurogei ta bederatzi urtedun dala. urte askuan erriko ertzain, guar-dia, izan dan Irigoyen'dar Meltxor, gizon zuzena ta euskeltzale zintzua. Goyan Bego adixkide ona, eta la-guntzen dautsegu aldi samin on-tan bere sendikideak.

GIZONA'REN
ESKUBIDEGAIE
AUTORKIZUNA

ZERUKO ARGIA'ren 311'gn. zen-bakian asi genduban lantxu orrei jarraituko dautsegu 3'gn. atala'tik aurrera:

3'gn. ATALA (articulo).—Zor zaio edozein gizoni bizia, bere esku iza-tea, ta baitura, segurantzia.

4'garren ATALA.—Inor ez da egongo zigorpean, edo menpean jo-pu; nolanaiko joputza ta jopuen sal-erosketa, debekatua dago.

5'gn. ATALA.—Inor ez ditek ar-tu ofiñazepean, nekepean, odolpean, ez dagokion eran gizona kaxkartuz.

6'gn. ATALA.—Gizona dan edo-nori, zor zaio, nonai, eskubidea ja-bedun ezagun dezaten, nor-izana dun ezker-o.

7'gn. ATALA.—Lege-aurrean gu-ztiok berdin gera, eta bereizkuntza-rik gabe, legeak berdin zaitu bear gaitu. Guzlori magalpe bera zor digu. Aitorkizun au autsi dezaken bereizkuntzarik ifñori egin gabe, ta edo artara eragin gabe.

8'gn. ATALA.—Araudi edo legeak gizonari ezagutzen dizkion eskubi-deak galarazi nai bazaizkio, indar-beartuz, edozeifiek eskubide du, le-ge-erriko auzitegia jotzeko.

9'gn. ATALA.—Zio, arrazoi gabe, ez ditek ifñor atzi, lotu, atzerrira-tu.

10'gn. ATALA.—Guztiok berdin geran ezker-o, edozeifiek eskubidea du, auzitegi jatorrean mintzatze; agerian eta zuzenbidez, naiz bere eskubide ta eginbideak erabakitze-ko, naiz, zigorgarri dan edozein salakuntza aztertze-ko.

11'gn. ATALA.—1) Gaizto sala-tu duten edozein, errugabetzat artu bedi, obendun dala argiratzen ez ddan bitartean. Legez, eta auzi age-rikoan, bere burua zaitzeko bide guziak seguratu bear zaizkio.

2) Ez dute ifñor gaiztetsiko, utsa egifez naiz bearra utziz. Erriko naiz erri-arteko zuzenbidearen ara-uz, egin-orduan berean zigorgarri etziran utsengaitik. Zigorra ere ez bedi aundiago, aitzeteki egindako unean eman zaizkiona baño.

12'gn. ATALA.—Ez beza ifñork salatu, bakoitzaren bizikera ixille-koa, ez sendia, ez etxea eraso, ez ezkutitzak aztertu; ez eta besteren izen ona loitu. Eraso oien aurka, nornaik eskubide du, legea deitze-ko. (Urrengo astian jarraituko do-gu).

BASA-JAUN

BAXENABARRE

GARAZI

Kaseta hunek lehen paian ai-patzen dauzku zonbaiten entsegu berriak baratze estalgidunetan. Era-kutsi ere dauzku aldean gazteak ixtudiotan. Hemen aldiz huna nun diren lanean ari baratze berrietan

Gaztea bere kondu Ibil dadin behin Oraino anitz pondu Behar ditu jakin. Beso-lana behar du Buruzkoa berdin.

GIPUZKOA

ANDOAIN

Orain ere ba ditugu bada, Sorabillatarrak gure alboan.

Pillota'z jolasterik ez omen dago ango pilotatokia; indar apur bat eman ezker-o pillotari, or omen dijoa "TUDURI"ko baratzetara. Oker txi-ki ori moztetik ez al dago? Bear bezelako sare aundi, luze eta on bat ipin-tzeko ifñor ez al dago? Erri-etxean, dirurik ez al dago? Aurtengo udarako jai-aldietan dirua alperrik botatzeko sortuko dute bai...

Bañan bear dana egiteko dirurik ez... Arritzekoa, bañan... egia. Sare aundi ori jartzeko eskea egin bear balitz, egin. Dirua luzetuko dutenak, bai omen daude... eta euneko edo interes txikiarekin...

Eta goiko enparantzako pilota-toki zarrarekin zer egin bear ote da? Botatzekoak direla edo... entzun degu; berria egiteko edo. Dana dala, ona emen gazte talde batek egin diran eskea.

Errebote edo luzetaka ikasi nai lutekela (Garai batean jokutzen ziren). Nik neronek ezagutu nituen. Orretarako, sakea egin bear dan tokian orma txiki bat bear du izan. Pillota-toki berria egin bear ba dute, egin dezatela; bañan sakatzeko, orma zar txiki bat utzi dezatela. Gaur edo biar luzeta-kara egin nai duten, gazte oriek ori eskatzen dute. Ipar-aldeko Euskalerra'ra zoazteke eta an ongi aski antolatutako eta luzetaka'rako pillota-tokiak azaltzen dire. Ikusi, Jaunak, ikasi eta irakatsi erriari eta andik aurrera erriak erakutsiko digu dakiena; gazteak eskatu dute eta begi argiak eduki, oiek bai dira gaur edo biar gure agintari izanen diranak. Eta zer ikusi ura ikasi, dio esaera zar batek.

Aspaldi ontan motz idazten degu; astirik gutxi eta zer esan asko. Bes-te aldetik bear dan bezela bizitzeko ordu asko sartu bear eta danetara lan gelegi. Gaur gaurkoz ontara beartuak arkitzen gerade erdi-ipurdi bizitze-ko ordu asko igaro bear.

BINGEN

ASTEASU

ESKERRIK ASKO

Orain bi urte inguru ZERUKO ARGIA asteroko onen bitartez gu-re errian ikusten genituen arazo edo egin-bear garrantzitsuen batzuek agertu genituen. Oietako bat Senda-gillearen Konsultari buruz egiña zan.

Tarte luze baten ondoren ezer ikusi etzalako, berriro ere igazko negua sartu baño lenago, beste ai-tamen bat eman genion. Ta orain,

aurtengo negurako, oso ere berri-tuta ikusi degu.

Asko poztutzen gera onekin, ba-da ez da ifñoiz berandu ondorena ona bada. Eskerrik beroenak, be-raz, erriaren eta batez ere gaixo guztien izenean. Ta ondoren eska-era bat. Kale nagusian, goitik be-raño ta alderdi batetik dijoan ur zikin ori kendu ezker-o, berriro ere erriak eskertuko luke.

ERRITAR BAT

GIPUZKOA

OROITZ eta
OTOITZA

Mendizaleak bi lagun galdu ditugu, Ortiz'tar Erramon eta Berrio'tar Patxi, bañan ala ere, buruan ezin sarturik gailtza geio ikusiko ez ditugula gure artean. Ba dirudi oraindik azaldu bear duela, etorri bear duela. Gure ezkursio alkarrekin egitera, gure mendi-egun ondorengo apari-merien-detan gure artean azaldu bear duela; ez digute «Agur» esan, baizik «Gero arte», geienaz ere «Urren arte».

Ez ziran makalak ibiltzen, eskaltzen, beti gora begira, beti hide zailaren bila. Berentzako zan, eta bein gogor iritxi ezker, azkenengo malan eskua ematen ziguten ton-torren gañean gure oñak jar-zeko.

Gure azkenengo ordua el-tzen danean, luzatu diguzute zuen eskua Patxi ta Erramon. Erramon eta Patxi, Zeru azpi-ko lelengo mala eldu dezagun alkarrekin, nola lurtean, Ze-ruan ere. Ala izan dedila.

AGOTE'TAR JOSEBA MIRENA

PASAI
DONIBANE

ERRENDERI'KO UDALETXEAK

Txalogarria izan da benetan, Erren-deri'ko Udaletxeak (Ayuntamen-tuak) artutako erabakia.

Errenderi'ko EREINTZA Kirol-Ei-karteak (Sociedad Deportiva) eska-era bat egin zion Udaletxea'ri, au-da, merkatu berrien azpian dauden lekuak usteko, euskal-dantzak era-kusteko. Udaletxea'k baimena eman zuen, eragozpenik jarri gabe. Berririo diot, txalogarri ta aipagarria erren-deritarren agintarien jokabidea.

Beida beste jokabide txoil ta zea-ro desberdina ta gure erri ontan ge-ratua: Oraindik ez dirala iru illabe-te, erriko gazte talde bat, Udaletxe'ko edo Ayuntamentu'ko agintarien-gana jo zutenen, leku batzuek eska-izea. Leku abek, euskeraz erakuste-ko nai zituzten, gabeen ematen di-ran klase edo ikasketentzat. Soka-tiran ibilli ondoren, azkeneko eraba-kia ta erantzuna ezezkoa izan zan.

Agintariak, erriari serbitzeko ta laguntzeko jarritako gizonak dira; bañan, ala ez baldin ba-dute joka-tzen, «gureak egin dik» besteak esan zuen bezela.

XANTI LAZKANO

Berri pozgarri: Xanti Lazkano txi-rindularia, Andaluzia'ko Ibiliadira joateko Kas taldearekin, aukeratua izan dala, jakin degu.

Azkeneko urte abetan Xanti adix-kidea, danen artetik gallendu ta na-barmendu zaigu, ia-ia karrera guz-tietan.

Errexildarrak (Errexil'koa bai-da) pozik baldin ba-daude, gu ez gaude gutxiago, ez bai-damakizki alperrik ainbeste urte gure artean. Aurrera Xanti!

GAXOALDIK

Donosti'ko sendakolan edo klini-ka batean, ebaketa (operazioa) egin ondoren, Pako Perez Prieto ta Jose-fina Hermida arkitzen dira.

Baita ere, bere etxean, gaxo arki-tzen zaigu Trecet'tar Antonio.

Lenbaitlen sendatzea opa diegu!

IL DIRANAK

Irurogei ta emeretz (79) urte zi-tula, Jaunak berenganatu du, Papi'tar Josefina. Goian Bego. Baita ere, 76 urteekin, Jaunaren babesean il-zeigu, Gereño'tar Mariana Andrea. G. B.

Bere senar, seme-alabei ta sendi guztiari, gure otoitz beroena eskein-tzen diegu.

INALURRETA'K

ETXE BERRIAK

Beste auzoko errietan bezelaxe, emen ere, etxe-egileak gogor ari zaiz-kigu etxe jasotzen eta ugaritzen.

Aldi batean ba'dijoaz mordotxo bat, eta orrekin erria betetzen baita ere. Bañan esan bearrean nago, etxeakin ez ezik, lokatzarekin ere erria be-teko digutela, ikusi besterik bai ote dago Jauregi-Aldeko aurre-aurrean, etxeak egiten ari diran leku ortatik, lur-jaustetik ateratzen ari diran bustin lokatza, kamioiez jardun dirala, eta jorrada bakoitzean, bustin koskorak eroritzen zitzaizkela Errenderira dijoan bide zabal, dana bustinduta laja digutela, eta orain euritiak eman dionean, jendea ezin ibili dala utzi digute. Legorra egundu dan bitartean, jausitakoak jaso izan ba'lituzte, gaur etzan orrelako txokolaterik ikusiko. Ormigoia gortzen dan bezela, bustiña ere gogortuko ba'litzaie, bide zabal orrek dauzkan zuloak, betetzeko ondo baño obeto etorriko zan, eta ezin dalako berriz, bi-bidez txarro.

ARRITZAR AUNDI BAT

Emen goian dioten etxe-egiteko lur orretan, ain juxtu, lur ateratzen ari dirala, arritzar edo arrizko bloke aundi bat agertu dute eta baliteke orrek, Arri sillaria ondo labratua ikusten zaio, iru bat neurkin edo metro izan-go ditu, eta bera ikusten edo usmaketan jende asko ikusten da. Nik da-kiena eta nere adiñekoak baita ere, edesti edo leyenda bat zan, baita ere gure aurrekoetan ere, lur orretan jauregi edo palazio bat izan zalako leyen-da bat, alegia.

Hipolito Irazu izan zanak, (G. B.) bere etxe ederra ori jaso zuanean; leyenda ori aditzera eman zioten, eta aurrez-aurre nola bai zegon berak jasotako etxe ori, orregaitik ipiñi zion, «JAUREGI-ALDE», «palazio-alde».

Ayuntamentuko artxiboan, zebait argitasun emango luken paperatxon bat egotea, izan leike.

JAIOAKOAK

Berandu izanda ere, or dijoakizute. jaiotza oien berri-zarra.

—Gure lagun, Patxieta bere emazte Karmen'i, amiano'ak alabatxo bat ekarri zieten, eta bataiatzez, Aitziber euskal izena ipiñi. Aurreneko alaba-txoa dute.

—Baita, lenengo alabatxoa ekarri, Miren Salaberriak, eta abek ere ba-taiatzez, Miren Garbiñe, euskal izena ezarri diote.

—Poz aundi batez, beste seme bat geiago, izan dute, Esteban Pikabea eta bere emazte Karmen'ek, euskaldun bezela, Joxeba, euskal izenakin kris-tautu dute. Iru bikote oieri, nere zorionik beroena ematen dizkizuet.

GOROSTI

E R R E N D E R I

SU-ITZALTZALEAK

Ara gai bat Errenderi ta inguru abetan basterturik eta aaztuta dau-kaguna.

Gaur egunean, erri batek baka-rrik bonbero edo su-itzaltzalle talde on bat tresna guziekin prest eukitzea ez da txantxetako gauza. Bestela ere erri batek gastu aundiak ditu eta talde bat —ondo ikasia ta ondo pagatua— eukitzen ez da gauz erreza. Donosti bertakoak ere keza aundiak dituzte diru kontu orrekin.

Eta guk dioguna, erri batek bear dan ainbat ordaintzea ondo dago, bere egiteko bat da, eta asegurotako lagundi oiek; dirua oparo irabazten duten lagundi oiek ez al luteke orre-lako gauz baterako laguntza aundi bat eman bear?

Etxe bat erretzen danean nork du kalterik geien? Etejabek edo ase-guroak, edo biak, noski. Beraz, etxe-jabe, aseguro, Erriko-Etxe t. a. iru aben artean eratu ta eutsi bear li-tzake su-itzaltzalle talde ori.

Ala ta guztiz ere, erri batentzat bakarrik karga aundia dala derizkiogu. Bainan, Pasai'ko portu, Pasai, Oyartzun, Lezo eta Errenderi artean ezin ote litzake orrelako zerbaite on egin.

Gure errigizonak gai askotan beren lanerako gogo ta erri-maitasuna era-kutsi digute eta arazo au ere, bes-teak beste, —naiz konpontzen erre-za izan ez— alegiñak egingo dituz-tela ziur gaude.

IL DIRANAK

—Donosti'n, aspaldiko urteetan an-bizi dan eta, Dolores Casa Arregi-deres (Valverde'ren alarguna). G. B. Bere seme-alabak, batez ere gure adiskide on diran, Santi eta Anton'ek, ar bezate gure samin-agur beroa.

—Orobat, 64 urteekin il da, Juan Garmendia Lekuona, bere gaz-te aroan «Euzkalduna» taldeko ostikolari yayoa izana. G. B. Bere se-nideak atsekabeen lagun gaituzte.

JAYOTZAK

—Antonio Ibarguren'en emazteak —Pilartxo Aizpurua bera— mutiko bat izan du eta Mariano izenez kris-tautu dute.

—«Karnaba» zortzikote'ko zuzen-dari dan, Iñaki Goñi'ren emazte, Itziar Zugarramurdi'k nexka bat izan du eta kristautzerakoan Agur-tzane izen polita ipiñi diote.

—«Ereintza» taldeko antzeslari yayoa dan, Atanasio Arruabarrena'ren emazte, Miren Karmele Zuria-rrain'ek ere nexka bat mundura eka-rrri du eta batayokoan Aintzane izen ederra ezarri diote.

Osasuna ta zoriona opa diegu iru familiei!

DIRUTZA

Gure Erriko-Etxeko aurtengo ar-tu-emanak, dirutan, 30.600.000 pe-zeteraño iritxiko dira. Igaz baino 7.200.000 pezeta geiago. Erriya aunditzen dijoan bezela, eginbearrak era berean, beraz gastuak ere bai.

ODOL EMALLEAK

Odol-emate ortan ez da izango gure eri au exkaxenetakoa. Orain berririo ere ogei gogozko odol-ema-lle bildu ziran Erruki-Etxean, odola atera eta landu ondoren, odol-gazur edo plasma biurtu-ta gorde dedin ezbearrak izaten diranerako. Orrela-ko gizonak ere on aundiya egiten diote gizadiari.

EUSKAL-DANTZA IKASTEGIA

Urbanismo'ko erri-batzordeak «Ereintza»'ri utzi dio Azoka edo Merkatu'ko azpia, bertan Euskal-dantzen Ikastegi edo Akademia ipi-ñi dezaten.

Bear-bearrezkoa auxa erri guzi-tan gure dantzei eutsiko ba-diegu. Zorionez erakustalleak ere ba-ditu-gu eta bai erriya eta bai dantzak ira-bazten aterako dira.

AÑARBE

ARGOIN TXAPELDUN

Bai orixe eta ondo irabazitako txapela gañera. Bizkai'ko Abadiano errian, bertako eta gipuzkoar guziak menderaturik, txapeldun etorri zaku. Gure erritarra danez, asko poztu gaitu gure Joan Regil, «Argoin», erriko seme-aren garaipen onek.

Lenengo saria izana du eta entzutetsuenen gañean geratua da. Emen etorri zitzakun bere sega-tresna, garaille-txapel, akullu eta idientzako estal-ki eder banakiñ. Segatresna «Alfa» orrek bakarrik berrogei millaka peseta balio omen ditu.

Ondo irabaziak ditu ia 43 plazañako bere idiparez egiñ ezker. Orduer-di ark bere lantxoak eman zizkion-da.

Aurtengo Abadiano'ko «S. Blas Sari-Nausia» ordizitar demalari Argoin'enena izandu da. Ogeitazapí idiparetatik bera lenengo. Bejondakala, Joan! Zorionak!!!

AZOKAKO AIZEAK

Egoaldi busti eta otzak izanik ere, gure asteazkenetako azokak bixi-bixi irauten du. Azkenengoan millaka gaztai kilo saldu ziran. Ekarriala, etzeu-den merke-merke baño. Kiloak eunda amabost egin zun. Bildotsa, asko ta ona, irurogeian kilo; ala ere, dana arrapaka eramane zuten. Ezagun da Tolo-sa'ko iñauteriak bertan ditugula. Gragartza'n Iruña'tik ekarritako egazti ka-mioia belakotxe batean «garbitu» zuten; bakoitza, 25-ean.

Euri atergabeak, eta sortu zan belakoak, goiz goizetik txingorritegi bat zirudiñ Ordizia belakotxe batean, ustu zikun.

Azkeneko iru azoketan zuaiz landare ugari ikusi degu. Muntegi bat zirudik, ta gure baserritarak arrera ona egin zieten. Noiz, izan ere, oiñu-rena ainbeste igali landare ikusi degu gure azokan?

Ni neoni enaiz gogoratzen beintzat. Esan bearrik ez dago, dan-dana sal-du zala.

GARIZUMA

Gañean degu eta gure elizako lanak Garizumarekiñ batera bukatuko di-rala diote.

Aste Santutarako bukatzen ba'dira, ederki. Eliz ikuskarria geratuko za-kula zalantzik ez dago. Zarberritze bearra ba'zun, eta oraingo ontantxe, orratio-re, Gipuzkoa'ko onentxoenetakoa geratuko zakulakoan gera.

Urteero bezela, aurtan ere, lenengo astean izango ditugula, jakin det, euskerazko garizuma-itzaldiak, eta izlari, igazkoa bera datorkigula, Jesusen Lagundiko Aita Zubiaga. Asko poztu gera, igaz ere oso gustora danak en-tzun genizkion eta.

EIZTARIAK

Gure ingurumariako mendietan basurde ugari azaldu dala-ta, eiztariak ez daude lotan.

Atsalde batez, bi erori ziran, eta lenagoko kontu zaarra berritu da. No-renak ote? Ill dituanarenak ala jaso dituan txakurraren jabearenak? «Oitura, lege», esan oi da. Ez daude guztik oitura zaar onekiñ gustora baño.

Logroño aldeko mendietatik, berriz, emengo lau eiztari iaiek beste bi basurdetzar aundi ekarri dituzte. Ez nolanaitakoa gañera. Bakanetan ikus-ten diran bezelakoak. Aldiñ beñi orlako basurdeak ikustea atsegiñ izan oi da.

SOLDAUSKAKIDEAK

38 ta 39-koak, dagoneko, jai bat antolatzeari ekiñak dira. Daoneko diot, bada jai ori Loreillaren 15'garrenez izateko asmoetan dira. Ondo antolatu nai eta ortarako garaz asi bear. Parte artu nai dutenak itz egin bezate. Urdaneta 16'garrenean, Juxto Baztarrika'rekiñ. Artu gogoan bada.

MUSLARIAK

Norgeiagoka bat Bustuntzako «El nido» zurrutegian asia dute. Amairu biko dituzte tartean. Jakiña, ez dira nor-nai. Erriko onentxoena baizik. Ala dago otsa beintzat eta.

Ikusle bezela besterik ezpa ere, neonek ere agertutxo bat egin nai nu-ke, antxe epeletan exerita, jokulariei begira egoteko.

TXEPETX

BERROBI

ALKATE BERRIARI
IDATZIA

Aurren zorionik beroenak, gure erriko buruzagi jarri zaigun Tolo-sa-tar Juanito-ri.

Zorionak bai, ikusten bai degu bere personaren ekintzalletasunean,

gizon prestoa, jabetasunean jantzia eta gaztea.

Orregatik, erritar bezela, ez det utzi nai eskari batzuk egin ga-be:

Batzuk esan bearrik ez dira izan-go, zure begien aurrean izango ba-dira; bai kanposantua, berara iris-teko bidea eta, ikusteko argia, ilu-minazioa benetan lotsagarria, eta abar.

Gu erritarrak, beti izan zeran lagun bezela artzen dizugu eta orain geiago zergatikan askotan zure bearrean izango bai gera. Au dala ta arkit unai dizugu boronda-te guztiz zabalakin, erriaren ara-zoak aotetan erabilliaz eta zaar ta gazte guztiakin jator jokatuaz, orrela izango bai zera gizon eta Alkate egokia.

Itxaropen guztia degu gizon gaz-tea bai zera eta gazte arazo ta be-arrak oartzen jakingo dezuna. Ta gazte bezela zere barruan izango dezun zerbaite egin bear ori ez za-paldu eta jarrai beti gazte.

Berrobiko erriak agintaritzaz zo-riontsua opa dizu ta geroarte.

KAKUTE

JAAZ

A Z K O I T I

MENDIZALEAK

Euskal-erriko mendizale guztiok ikaraz eta samifiez jaso degu bi mendigoizale gipuzkoarren eriotzaren be-rria.

Ramon eta Patxi'ren azken?arnasak an gelditu dira «Picos de Europa» izeneko mendien arkitzetan.

Gertakizun ori dela-ta Azkoiti'ko mendizale bazkunak dirua biltzea erabaki du, bi mendigoizale jator oien sen-diei laguntzeko. Laguntza ori eman nai dutenak edozein tabernatan edo Mendizaleen bazkunan egin dezaketa.

Gertakizunak sortu digun naigabea uxatuko ezbadigu ere jokabide onek poztu egin gaitu. Mendizale taldea ixil xamarrik arkitzen zan azken bolara onetan eta, aska-tan oi dan bezela, naigabeak elkartzen ditu biotzak eta gure artean ere ori gertatu da.

Bi oien eriotz jatorrak gure barrena esnatu eta men-dizaletasuna gogor piztu duela dirudi. Aurrera mendiza-leak! Ramon eta Patxi gure gogoetan ditugu beti-beti-rako.

BIENVENIDOS A AZCOITIA

Gure errirako sarrera guztietan, oso begi-bixta txar-ra ezpadegu beintzat, orrelako irakurgaiak ikus ditzaz-kegu.

Edonorrek esango luke izkuntza bakarreko erri ba-tean sartzen dala, eta ez da egia. Zorionez, oraindik gure errian euskeraz asko itzegiten da, eta erderaz baño gei-ago.

Gezurra dirudi Ikastola irikitze n ainbeste alegindu dan Udaletxeak, gauza ori kontuan izanik «ONGI ETO-RR!» ez jartzea.

Bestalde, Azpeiti aldetik dagon sarreran esakun orrek parregarria dirudi. Ez da egongo Gipuzku guztian bide lardatzagorik: oñez gabiltzanean anka noiz bihurtuko bildurrez; berebillez berriz ango saltoa eta mogimendua.

Konprenitzen degu dena batera ezin ditekela eta agintariak beste arazo asko izango dituztela esku-arte-an. Bañan ainbeste denboran bide ori orrela edukitzea ezta batere pozgarria azkoitiarrontzat.

BA'OTE DAKIZU...?

—1.—Ametsak amets...; alare, ordea, zenbait amets itxuraz ezinak dirala uste izan arren egi biurtzen dirala ikusten degu. Orratz Apolo 8 illargiari amar bira eman ondoren berriro lurrera biurtu. Amets ori aspaldikoa zan eta norbaitek gai orretzaz idazti bat egina zuen orain 90 urte inguru. Nor ote degu idazle ametslari ori?

2.—Larrabasterra; Lumbier; Ainhua; Saturraran. Lau izen oiek ezagunak zaizkizu noski baña nun diran esango al zenuke?

3.—«Menditarrak» izeneko antzerki amaiian, Aita Xabier olerkari gazteak bertso polit au esaten du: «Arantzazu'ko Andre Maria! Behar ba nauzu banaoa. Zerua bedi aizea eta Aita Xabier ostoa!». Egillearen izena?

4.—Paris'en Eiffel dorrea eraiki zanean (1889) ludiko goitiena zan eta orrelaxe jarraitu ere urte askotan. New York'en Empire State Building deritzaion etxea sortu artean (1931). Batak eta besteak zenbat metro dituztela uste dezuz? 400' dik gora ote?

EUTEGI EDERRA

Fausto Arozena neze legusuak bialduta egutegi eder bat jaso berria det; agurotxo baten etorria ain zuzen ere: 18'garrenean (larunbata) Donosti'tik irten eta 21'garrenean (asteartea) Caracas'en.

Donosti'ko Aurrezki Kutxak argitaratutako egutegia da; ederra, benetan ederra; atsegiña, guztiz atsegiña; irakaskor eta sakona, eusko bizitzaren pilpira beroa nabari, euskotarren jokabide-urratsak ludi zear, erri txiki batean ekintza zabala dirdal biziz argitua... Ori guzia...

Ori guzia sei bakoitzaren aurrekaldean gizirudi bat eta atzekaldean bere zenbait bizitz-berri. Jakiña, orri oietan azaltzen dan lagunabari bakoitza bere bizitzaldian

zeozertan nabarmendu zalako da, goieneko mallan nabarmendu ere! Arian, onatx sei izen: Domenjon Gonzalez Andia, Mercado Zuazola, Juanes Areyzaga, Lope Agirre ta «Xenpelar».

Izen ospetsu oien giñoan egutegia ere ederki azaldu digute. Valverde'ren margo-irudi bakoitza zein baño zein ohea; guzik bikañak ba' dira ere Zuazola, Areyzaga, Agirre ta «Xenpelar»enak bana-banako dirala esan ditek.

Era berean, orri bakoitzaren atzekaldean irakurri ditezken idazkiak ere guzik ajola aundiko; Fausto Arozena, Jose Artetxe, Ignacio Zumalde, Ignacio Perez Arregi ta Aita Zabala idazleen jakituri ta gaitasunaz gañera guzien euskal maitasun kutsuak Ala koxe zer xamurra itsasten die.

Tamalez, iritxi au erabat bete-betea ta biribilla izan ezina «utsune txiki» batean dago; euskera aintzakotzat ez artua, alegia. Jatorriz, izatez eta egitez eusko mami one-naz osatua azaldu nai luken asmo eder ori euskeraren azal apañez ez jantziak erdizka egindako lanen akatsa agirian uzten du.

Gipuzkoarren artean ba' dira zenbait euskel idazle argi len aitatutako bost erdel idazleen aldamenean eta mail berean azaldu ditezkenak noski. Nolana! ere garaia da onezker «Lizardi» zanaren amets urdin ua egi biurtzeko:

«Baña nik, izkuntza larrekoka, nai aumat ere noranaikoa; yakite-egoek igoa; soña zar, berr igogoa; azal orizta, muin betirakoa».

Iritzi-miritziaren maxeatze ori gora-bera, guzion zorion-agur beronenak ondo irabaziak ditu Donosti'ko Aurrezki Kutxak; baita ere bost idazleek eta areago Valverde margolariak.

Nere aldetik, eskerron au ez da emen bukatuko; urrango IKUSMI-KUS'etan egutegiare norri bakoitzari dagokion iritzia azaldu naiko

nuke ta orretzaz gañera beste asmo batere ba'det. Alegia, illabeteak atzean gelditu ala orri eder oiek bazterrea nazu ez ditezten lauki apain bat egin eta atzekaldeko ataka kendu ta jarri ditekena izango dalarik orri bakoitza noizpein aldatzen joango naiz.

Fausto lengusuari bi itz: eskerrikasko ta... ekarri asko! (orrelako opar! atsegiñaz, alegia).

ERANTZUNAK

Julio Verne, francetar idazlea (1828-1905). Bere ainbat idazti zogararren artean bat «Lurretik illar gira» izan zan eta orduan irudimen uts ziruditen asmoak egi biurtu ezezik elkarren artean zerikusi nabarmenak azaldu dituzte. Onatx: Juliö Verne'k zionez iru Iparamerikar ziran egalaria: Barbicane (B)orman, Ardan, (A)ners) eta irugarrena Nicho, (Itsastar kapitana), (Lowell). Florida lurraldetik irten eta illargiari bira bat (Apolok 10) eman ondoren Pacific itsasora biurtuko zala. Garai artako dirutan 4.500.000 dolar kostako zan baña, Dirudinez, Apolo 8'ren Joan-etorriak 300.000.000 dolar eramam ditu.

2.—Larrabasterra; Bizkaia'n Sopelana inguruan ondartzia ederra.

—Lumbier (Irunberri); Napparroa'n, Xabier gaztelutik urbil, urixka.

—Ainhua; Lapurdi'n, Espelette'tik Napparro'rantz, uri polita.

—Saturraran; Gipuzko ta Bizkai arteko mugan, Ondarru'tik urbil, ondartzia txiki polita.

3.—Izenordez «Otea». Egillea gipuzkoarra dan arren Lapurdi'n urte ask oegin ditu ta berak dionez «Ikuskarri huntan ageri direnak oro errikoiak bai dire, Baztu eman behar izan ditugu, tarteka. Naiz eta bertze zenbait ken. Belarriaren eskear! diogu so-egin».

4.—Eiffel dorreak, 300 metro; iru zoru ditu. Empire State etxeak, 381 metro, 102 bizitza.

IZKIRIMIRIAK

«PIÑUDIETAN KONTUZ»...

Aurtemin notizi onetxek ategatu nau, egia esateko asko arritu ez banau ere; alegia, Diputazio'ko bi piñuditan sua izan omen da pikardi aundiak egiñez; bataren errudun «un enajenado mental» izan omen da (periodikoez ziotenez); alegia, sastraka batzuk erre nai, eta antza dagonez, gogoan artu ez gizarajoak egun artan aizea bera baiño geiago zala. Bigarrenarena ume batzuk, alegia izkutura ziarrotxo bat erretera joandako ume batzuk...

Ba ni ez naiz «enajenado mental bat» (euskeraz «ergela») ta ezta eskarmendu gabeko umea ere, ta oraintxe urte batzuk utsagatik ez nion su eman piñudi bati... Ikusi zela izan zan...

Ordu beteren bat neraman mendian, orain exkaxten ari diran toki polit batean. Ordurako ziarro pare bat erroerik izango nituen. Ontan begiratzen det atzera, ta bospasei metrora kea piñudi ertzean. Urreteratu, ta sastraka batzuk orduantxe su artzen asita... Arraioa!... Artu ostailu bat eta «dinbidanba» berealako batean ito nuen sua...

Orain galdeera auxe; nork sortarazi zuan mendi-su ura? Nere aurretik igaro zan bakarren batek? Izan liteke... An lurrean botata egon zitekean auzitako botilla-ipurdiaren batek? Baliteke... Eskuian astindu bat eman eta itzaila zegoelakotan, artean piztuta jaurti nuen poxpolo -bururen batek? Ez!... auxe bai, ez! Poxpoloari putz egin eta itzaila jaurtzea gaur mendian dabilenaren «abezea» da, elementala, ziarro-txondoa zapal-zapal eginda uztea bezelaxe, aize zakar xamarra dabilenean erre gabe etsi bear izatea bezelaxe. Edo erre bear bada, aize-izkutu egiten dan mugaoste (muga atze) batean erretea bezelaxe. (Gaiñera ao-sudur-belarrietatik ateratako ke artean askoz gusto ohea artzen zaio ziarroari).

Orduan zerk?... Berez?... «Ovni»ren batek?... Nik ez dakit baiña kus-tioa beintzat an sua agertu zala, ta nik ez nukela neu izan ez nintzanik esango, ta egun artan an okerrik izan balitz biaramoneko periodikoez aipatuko zutela (ez izan baiño gutxiago)... «Ayer se declaró un incendio... las pérdidas se elevan a...», eta abar. Eta azkenean... «se supone que el incendio tiene perturbadas sus facultades mentales»... eta abar... eta auxe bai, ez, irakurle, auxe bai ezetz, eta ortaraxe noa. Gaur mendiak dau-den bezela daudela, arreta guziaz ibillita ere suteak izango dira... Gaur basoak «polborategi» biurtu dituzte. Leen basa-ganaduek egiten zuten «poli-zi»-lana («garbiketa-lana» alegia) gaur burutzen ez dala, ota, lar, sasi, arantza, albitz-belar, sastraka ta anabasa jabetu dira basoaz...

la oni zer derizkiozun, irakurle... la zertara letorken «Donostia» txukuna baldin illabete batean kale-garbitzailerik agertuko ez balitz... Negargarria!

Gure ibaiak ez ditut aipatu ere egin nai... orain itxasoetako ur zikiñez ere arduratzen asiak dira... «Las mareas negras de California» ta abar... Baiña gure «Deba» ibai otxan onek (zenbat bota ainbeste karriatu) arrastatzen dituan zikiñak «California»-raño ere iritxi al dira?... Ez nintzake bate-re arrituko...

Eta azkenik, baso-ibai kontu oriek gutxi dirala, orain gure zeru ederra ere... «Erreazioko abioi» bat lenengoz ikusi nuenean biotz-biotzez jaurti nion madarikazioak indarrak euki izan balu... (baiña antza dagonez nik kalkulatu baiño gorago joan ura...)... «Eroriko al aiz zerriori... basoak eta ibaiak asko ez dirala, orain i goiko bazter oriek endreratzera al ator?»...

Baiña laister jakin nuen abioi oriek giblean uzten duten arrasto nabarmen ori ez dala kee zikiña, Zeru urdin ederreko berezko ezeak («umedadeak» alegia) sortarazten duan laño jatorra baiño... Tira, gaitzerddi!...

TXOMIN

Liburu arakatze makurra

Δ	1	E 2	F 3	F 4	Δ 5	E 6	I 7	G 8	E 9	Δ 10
G 11		Δ 12	I 13	G 14	Δ 15	B 16	B 17	E 18	B 19	Δ 20
J 21	B 22	K 23		B 24	J 25	I 26	O 27	D 28		D 29
H 31	H 32	L 33		H 34	D 35	B 36	K 37	L 38	H 39	L 40
R 41	J 42	J 43	E 44	S 45	Δ 46	B 47	L 48		M 49	G 50
S 52		Δ 53	S 54	T 55	J 56	K 57	U 58	O 59	N 60	L 62
T 63	P 64	O 65	S 66		D 67	T 68	O 69	F 70	I 71	H 72
	N 74	M 75	O 76	R 77	I 78	P 79		J 80	J 81	M 82
I 84		F 85	U 86	K 87	M 88	N 89	P 90	M 91	R 92	
E 94	R 95	O 96	G 97	G 98	S 99	E 100	K 101	E 102	U 103	L 104
D 105	H 106	T 107	H 108	H 109	P 110	L 111	R 112			

Polli-zeleberrik artutako zatia. Goitik berako lenen izkietan, bere izena.

A)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bibolin, xirribita.
	10	5	15	1	53	20	46	12		
B)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Marratz, irantzezki.
	17	16	19	36	22	47	51	24		
D)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Burutik joan, aantzi.
	105	28	67	62	35					
E)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Belaunak lurrean
	3	6	9	18	44	2	94	100	102	makurtuta.
F)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Banan-banakoa,
	70	85	4	30						oberena.
G)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Etxekoak, familia.
	50	8	11	14	98	97				

H)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Edozein jaialditara-
	31	109	34	106	108	32	72	39		ko bear dezun pa-
I)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	peltxoa.
	71	7	26	13	84	78				Asteak zazpi.
J)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Garagardoa egiteko
	43	81	21	56	80	42	25			alekia.
K)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Urruti, lekutan.
	57	37	87	101	23					
L)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lotsagabe, makets.
	40	48	29	61	111	104	38	33		
M)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Txotxotu, aur biurtu.
	88	75	49	91	82					
N)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	(a.a.) Erretolika, agiraka.
	89	73	60	74						
O)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gizarte, giza-jende.
	69	65	96	76	27	59				
P)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Eraz, bear dan legez.
	79	64	90	110	83					
R)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Biurtu, berriro etorri
	77	95	93	92	41	112				
S)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Berandu, ozta-ozta.
	45	52	66	54	99					
T)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Amezketarren gaitz-
	68	63	55	107						izena.
U)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	An, emen?...
	58	86	103							

AGERPENA:

«An, bere gelan Andra Mari'ren irudi baten aurrean, lagun-tza eske belaunikaturik zegoela, amaika gauza bururatu zi-tzaizkion Maritxu'ri».

AMABOST EGUN URGAIN'EN. — LOIDI

Tomás Eizmendi'ren
Jatetxea

Zumai erritik metro gutxira, ibai ertzean par-irriz, etxe polit bat zure zai dago euskal kutsu zoragarritz. Arrai, barazki, aragi eder; nai dan aukera janariz, jatetxe au bein probatzen [duna laister azaltzen da berriz.

RESTAURANTE
TOMAS EIZMENDI
Curva de «Chiqui-erdi»
Tel. 86-13-90 ZUMAYA

Bodegón
Alejandro

Alejandro'ren Bodega dago Donosti'ko txoko baten, bein ezagutzen dutenak zintzo dakite aruntz joaten. Nai dan aukera ba-dezu beti jaten bezela edaten, oberik ezin arki ditek merke ta ondo ematen.

Fermín Celbetón, 4
DONOSTIA

OAR-SORTA

16. DOMINIKO SOUBELET

Baionako "Eskualduna"-ren zuzendari egin eban Soubelet kalonjeak. Astekari ezagutu onen azkenengo zortzi urteetan egon zan zuzendari, Saint-Pierre gotzaiaren urrengo.

Bazkaltzen gagoz Baionan, Club Nautikan. Bete-beterik gela dana, Euskaltzaindikoz.

Aurrez aurre, Soubelet kalonjea ta biok.

Gizon baketsu ta potolotea, abade-jantzi baltzakaz eta urregorritzko betaurrekoakaz, obixpu etxuran, arpegi zabal, kolore gorri, irribarrez arpegia... ori da Soubelet neure aurrean gaur.

Hazparneko semea da Soubelet, 1897-an jaioa. Misiolari izan da Hazparnen. Baionan bizi da orain. Erretiraturuta dago.

Azko idatziz dau euskeraz. Liburu batzuk be egin ditu:

Jesus (Ebanjeliotik artuta).

Pétain Marechala (bizitza, 1942-garren urtean emana).

Lourdeko Ama Birgina.

San Josepe.

Pozez eta atsegiñez doa oar-atal au, Dominiko Soubeleten omenez.

17. GIZA-BIZIA

Bilbaon, 1968'garren urtean. "Grafica Bilbao"-n. Irurorgeri ta sei orrialde daukoz liburuxka onek.

Aita Onaindiak Sarrera eta gaiak:

1. Sortzea.

2. Bizia eman.

3. Bizia ematea, zer ote degu?

4. Ez degu seme alabarik.

5. Txikiegia ote degu lurra?

Tarteka, olerki batzuk sartzen dira; euskal olerkariak batzuk, itzuliak besteak Aurraitz, Ancelle, Muniategi, Unamuno, Loidi-Paben, Ibarbourou, R. G.

Jaiotza erautzearen ganean Paulo-VI Aita Santuak egin daben enziklika dator gero.

Eta Oleta'tar Andoni markinarraren "Baiezko Enziklika bat" azkenez.

18. MONTES IRIBARREN

Barzelonako "Sala-Sira"-n erakutsi dauz bere lauhoak Irungo Montes Iribarren pintoreak.

Iturengo paraje bazterrak, Euskalerrikoak, etxeko tresnak, etabar.

Kolore-kidetasunak egitezalea da, tiñeku ta potixu, edo bonbilloizar eta beste tresna batzukin.

Gazte gaztetatik erakutsi eban nortasun bizi bat ertilari onek. Gauzak bere buruz ikusten jakin eban, mutiko gaztea zala.

Egitamu adoretzu ta kemen aundikoa inguruak artzen gaiak apaintzean, eta kolore biztasunezko indarragaz erabilten dakiana dogu Montes Iribarren.

Barruko sua pintatzeko, eta lanean geratu barik ibilteko indarra dauko: edertilanetan adierazpena aunditu, zabaldu eta sendotzeko bide onak dira irundar onek daroazen ezaugarriak.

ARRIURDIN

RESTAURANTE

OR-KONPON

Asarraturik baldin ba-zabiltz...

OR KONPON!

Egualdi txarra egiten dula?...

OR KONPON!

Kaskarrekoa artu dezula?...

OR KONPON!

Umore txarra galtzeko or dezu...

OR KONPON!

Jatetxe ortan bazkaldu-eta...

OR KONPON!!!

Hotel San Sebastián Etxea

Av. Zumalakarregi, 20

DONOSTIA

FUNCOR, S.C.I.

BENETAKO BASERRITARRAK BEAR DITUTZEN MAKINAK

BIRRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

EUROPA'KO AURRERALDEUNI'K ONENAK,
AMENGO NEKAZARIENTZAT.

ADI TA OROI EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya, 114

Emendik ameriketa...

Ingeles bat txalupakin arraunian

Jhon Fairfax ingeles gaztearen trebetasuna, ez da txantxetakoa. Ingelesak beti izan dira itxastar purrukatuak. Isla dalarik beren Aberria, zer esanik ez dago portu asko daukatela. Ori orrela izanik, jakiña, itxas-ontzi ugari bai dituzte. Orregatik ainbeste itxaster dau- bertan. Noiz beinka agertzen dira abentureroak, antziñan, len eta orain. Ni ortako bat izana naiz. Gu ere joan giñan ontzi txiki batekin. Beraz, ongi dakit nik, ze nolako itxas ebillera dan ori. Txarko ori ongi igarotzeko orren ontzi txikiakin, buruko min ederrik pasa bear noski.

Lenen, Etayo Kapitana bi aldiz joana da. Bietan ongi elduaz. Auen ontziak aundi xamarak ziran. Igaro zai- gun illean, Villar gazteak igaro zun txarkoa, ta ontzi txi- kiakin eta belaz dana. Gañera, bakarrik. Meritu ikaraga- rria du gazte orrek. Bañon, Fairfax gaztearena? Oneri txapela kendu beariran gera, baldin ongi eltzen bada ameriketara. ¡Arraunian alajaña! Nik uste det, ongi el- duko dala, baldin gaxotasunik arrapatzen ezipadu. Bein utzi eskero itxasoaldi auek, esan nai det, Europako itxa- soa, gero egualdi obeagoak arkituko ditu. Sasoi ontan ez da galerna edo urakanik eta, geldika-geldika, arrau- nian illabete pare batian, uste det, ikusiko duala ameri- ketako lurra. ¡Jaunak ala bedi!

Gure ebillera luzeagoa izan zan. Ogeitaka milla kilo- metro egin genduzen, prantzitik asi, ta Venezuela arte. Fairfax ingelesak, Canariastik, bide gutxiago dauska. Amar bat milla kilometro or inguru, gutxi gora bera. Berriro diot, arraunian ordea...! Ori da gibela gazte orrena! Bere bizia asko maite ez duan itxura du orrek!

Buruko min ederrik pasako ditu gizajoak. Villar do- nostiar gazteak, idatzitako egunerokoa irakurrita, ez det gauz askorik arkitzen. Bide luze ortan igarotzen diran gora-berak, guzia idatziko balitz, gertakizun ederrik ira- kurri leikez. Fairfax gazteak idazten badu gertatzen zaiz- kion guziak, irakurgarriagoak izango diralakoan nago ni.

Ikusi degu argazkian txalupa ori. Esan genezake tre- betasun ori betetzeko eziaña dala. Bidean itotzen bada, guziok esango degu «Izan ere, ori astakeria besterik ez dek». Baldin, ongi eltzen bada, esango degu «Ori dek trebetasuna». Ta, egunen batian, zoro bateri inspirazioak eraginda... asten dan igeri txarko aundi ori igarotzen, eta, baleike eltzia, tiburoiak bidean edo bien bitartean jaten ezipadute...

Ebillaldi oiek ikusita gaur, pentsa besterik ez degu, antziñan, COLON eta ELKANO-ren itxas ebillaldiak, ezer etzirala. Orduan noski, COLON aundiak izan zun bere meritua, etzakialako beste aldian lurrik bai ote ziran edo ez. Gero berriz, ELKANO-k, munduari bira emanaz. Bai, orduko itxas ontzi aundi aiek ikusita, eta oraingo Etayo, Villar ta Jhon Fairfax-enak... meritu aundiagoak daukate. Ez da oraindik denpora asko, norteamerikano bat arraunian inglaterra eldu zala. Oraingo gazte onek, ikusi egin bear eltzen dan. Nik, dakitelako itxas alde oien berri, ziurtasunez nago txarko ori ongi igaroko duala. ¡Gizajoak, ala ere izango ditu beren akatsak; or- tako abentureroa izan bear da, bildur esan ez deien.

Beraz, Fairfax gazte, nik zuri txapela kentzen dizut eta eskeñi nere bostekoa. Jaunak lagundu dizula ongi eltzen.

EGUZKIZAR

José Lizaso Bar Landeta

Zer nai, artatik erruz ba-dezu edanetan da janetan, ostatu onen sona zabaldu zaigu alderdi danetan. Zure zai beti zabalik dago; ez da trabarik atetan, gorputza premiz dezun guzian sartu zaitea Landeta'n.

AZPEITI, LANDETA.

Urrutizkiña: 81-13-11

1.896

1.969

GIPUZKOA'KO PROBINTZI ERATETXEA
(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure «PRESTAMEN SERBITZARITZA»z (Servicio de Préstamos) balia zaitez

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakindean jarri zaitez Donostia'ko gure
12 afizinetan eta Probintziako 63 sukursaletan

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

ONDO BADABILL
Otsein DA

TELLERIA MARGOLARIA- REKIN ALKARRIZKETAN

Gaurko hontan, askoentzat ez-ezaguna dan margolari bat dakarkit horrialde hauetara. Segura-tarra da eta bere deitura: Telleria-tar Joxe Mari. Alkarrizketa onen arrazoa, Donostia-ko agergeta batek du. Izan ere il onen 21-tetik, 28-raino margolari honen laukiak (kuadroak) Donostia-ko Udaletxean ikusi ahal izango ditugu. Orregatik, oso egokia iruditu zait berarekin alkarrizketa bat egitea. Eta hau agertu ondoren ikusi dezagun berak diona.

—Zenbat urte dituzu Joxe Mari?

—Ogeitabost.

—Margolaritzatik bizi al zera?

—Margolaritzak, ez dit ematen bizitzeko lain. Margotzeko tresnak erosteko ateratzea ere, nahikoa izaten dut gehienetan.

—Aspaldi asi al zinan margolaritzan?

—Txiki-txikitatik izan dut margolaritzarako afizioa, baina oleoz margotzen amazapi urtekin asi nintzan; txapelketa batean saritizat eman zizkidaten oleo-margoekin.

—Norgandik ikasi duzu gehienik?

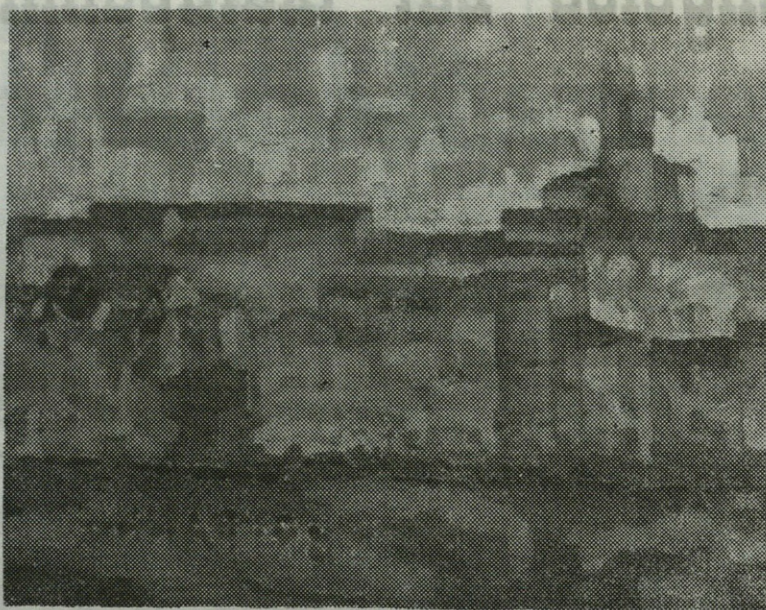
—Margolaritzan ez dut izan maixurik. Lauki asko ikusiaz, liburuak irakurriaz, maixuen laukiak kopiatuaz eta batez ere praktika askoren bidez heldu naiz orain naizeneraino.

—Txapelketa askotan parte artu al duzu?

—Txapelketa batzuetan parte artu dut bai, eta gehienetan sariren bat lortu dut.

—Txapelketetan ematen diran sariak, ordaintzen al dute ixurritako izardia?

—Diruaren aldetik ez dago asko ixarotzerik txapelketa gehienetan, baina irabazitako sariak ematen duan satisfazioak gehiago balio da;

«TELLERIA»-REN PAISAJE BAT

aurrera jarraitzeko asko laguntzen bai du.

—Euskaldunok, lauki erosle onak al gera?

—Euskaldunok, besteen antzekoak gerala esango nuke, oso materializatuta gaude eta ez dugu kuadro baten jabe izateko behar-espiritualik sentitzen.

—Orain Donostian jarri duzun agerjen hortan, zenbat lauki dituzu eta zer motatakoak dira?

—Berrogei lauki erakusten ditut oraingo hontan. Lau irudi, bi bodegoi eta paisajeak gainerakoak.

—Zer lortu nahi izaten duzu zure laukietan?

—Egia, batez ere; nere barruan sentitzen dutana margotu nahi dut, beste azaleko ezereen interesik gabe.

—Ikusten dutanez zure estiloa ez da astratoa, ez al zaizu gustatzen?

—Astrato ona beste edozein be-

zelaxe gustatzen zait. Margo bat ez da astratoa dalako edo ez dalako nehurtzen.

—Zuretzat, nortzuk dira margolaririk gogokoenak?

—Arteta eta Cezanne dira gehienbat gustatzen zaizkidanak.

Ona emen bere erantzunak. Beste behin ere ikusten dugu, margolaritzatik bizi behar lukean bat, beste ogibide bati lotuta dagola. Tamalgarrria baino egia. Beraz artista hauek izan behar dutena izatekeroan, herriak erantzun behar du eta herria guztiok osatzen dugu.

Askotan, auskalo nortzuen lankiekin apaintzen ditugun gure etxetako baztarrak. Kontu pixka bat izan dezagun eta gure herriko artisten laukiak erosi ditzagun. Oñe la bi lan egingo ditugu bide batez: Etxea obeki apaindu eta artisteri bizi eman.

MURUMENDI

Gerediaga'ko harri eta herrietatik

Astola'ko etxea barritzatu egin behar dala ta, Durango Merindade'ko jendea pozik dago. Ez da gutxiagorako barri on hau. Auzitegi zahar orrek merezi du bai, orrenbeste. Gerediaga Alkartea, arduratu da orretarako, ta eskualdeko Diputaziño Lendakariakin mintzatuz.

Argi ta garbi, azaldu jakon, Etxe

oneik zenbaterafio garrantzia daukon, Merindadeko amabi herriedako. Agertu jakozan arrazoiak, onartuak izan ziran. Idazki bat emon jakon, zer modutan dagon etxe ori, eta bearrezkoen diran konponketak. Hau ikusirik, erabaki dau Lendakariak, lenengo ekitaldian, tellatua guztiz barritzatzea, eta orretarako izendatu ditu berreun ta berrogeitamar milla peseta, 250.000.

Astola-ko Autitegia.

Oraintxu, Abellaneda'ko. Batzar Etxea, barritzatu ta apaindu bada, ez dogu gutxiagorik itxaron, Astola'ko Auzitegiakin, Bizkaiko kondairan zerbaiz zian dalako, mendeak joan mendeak etorri.

Gure asabak, Gerediaga'ko batzarretan eta Astola'ko Auzitegian artzen zituen erabaki garrantzitsuak. Orregaitik guk, atzera begiratzen dogu, aren oitura ta jokatibideak artuaz, gaurko erara, gizon eta herrieri, bide jator bat auke-ratzeko.

Or dago Gerediaga Alkartean jaihotako asmoa: zikiñak erretzeko labe aundia. Eskualdeko herri guztien agirian egoan premia ori, eta orregaitik, azaldu jakon amabi herrietako alkateheri, Gerediaga'ko zuzendariekin, urtean bein egiten daben batzarrean. Asmo ori, onartu eta biaramonetik lanean asi ziran. Gaur or dago labe aundi ori, laster sau emoteko gertu.

Antxinan lez, herriak alkarturik, indar gehiagoaz, ainbat lan egin leike Durango'ko eskualdean.

LASUEN

AITA IRIONDO

Donostiar ertilaria

MEXIKO-ALDERA

DIJOA, MARGO

LANETARA

Mexiko-ra joateko egazkia artzera zijoalarik, Aita Iriondo, margolari ospetsua, arrapatu det; ta berarekin alkar-izketa auxa euki.

—Nere ustetan, zu margolari ta mosaikolari ziñan. Baña orain irudigintzari ere ekin omen diozula, egia al-da?

—Bai, egia da. Ormak eta bidrierak margoztu, eta mosaikogintzan ere ibilli bear izan det, geien bat. Baña orain, zurezko irudiak egitera ere bultzatu naute. Nere eskulan osoa eleizetarako da. Alaz ere, beste tokietarako eskatu didatenean, ezezkorik ez det iñoiz eman.

—Noiz sumatu zendun erti-griña ori zure buruan?

—Umetandik; Restaurant-Oken-do sendian jaioa naiz, eta etxeko orma guztiak kolorezko lapitz lodia lardaskatzen nituan.

—Ze-nolako ikasketak egiña zera ondoren?

—Prantziskotar egin, meza-berria eman ta berealaxe Valentzira bialdu ninduten margolaritza ikastera; eta gero Madrid-era, ormaetako osatzera.

—Zure lanak nun ikusi litezke?

—Toki askotan; esate baterako, Santander, Valladolid, Bermeo, Olite, Tolosa ta beste zenbait tokietako elizetan. Komentuetako jantokietan ere lan asko dauzkat. Madrid-ko Errepado-raen kolejoan, Eibar-en, Mendaroren eta beste. Ekuador-ko Los Rios eliz baterako, 120 metro kudradoko margazkia eta mosaikalbarioak egin ta biali nituan. Ta olaxe...

—Ta orain Mexiko-ra zertara zoaz?

—Deituta; tratao egin da nijoia. Ezin dezaket aukera eder au galdu. Margo-lanetara. Badet beste asmo bat ere: ango orma-margolariak ezagutu, eta ikasi. Nere burua ikasletzat jotzen det.

—Zure lan guzien artean, zein da geiena atsegin zaizuna?

—Eztaikit, ba. Danak gustatzen zaizkit, ez goimallako lanak dira-

lako, gizarte osoaren alde zertxo bat ipiñi detalako baizik. Denok, al degun eran, gizarteari lagundu bear diogu.

—Zure estiloa nolakoa da; klasikoa, astraktoa, futurista edo?

—Ezta erreza galdera orri erantzutea. Ongi egindako erti-lan batek, edozein estilokoa dalarik, bere balio dauka. Praillea naizenez,

Aita Iriondo Mexiko-bidetik

eta pratziskotarra, barne-muñean zeru-aldera dijoan zirtara bat sortuaztea, nai-izaten det nere ertilangintzan. Besterik ezta nere estiloa, Jaunaren serbitzua baño.

—Ederki esana, Aita Jose Luis. Eta Mexiko-alde ontan ondo ibilli. Agur.

AITA IBABE